

**UNIVERZA NA PRIMORSKEM
PEDAGOŠKA FAKULTETA**

DIPLOMSKA NALOGA

NINA ZORKO

KOPER 2021

UNIVERZA NA PRIMORSKEM

PEDAGOŠKA FAKULTETA

**Visokošolski strokovni študijski program prve
stopnje Predšolska vzgoja**

Diplomska naloga

**UPORABA LUTKE PRI IZVAJANJU PRIKRITEGA
KURIKULUMA V PODRAVSKI REGIJI**

Nina Zorko

Koper 2021

Mentorica:

izr. prof. Jelena Sitar Cvetko

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici, izr. prof. Jeleni Sitar Cvetko, za vso strokovno pomoč pri nastajanju diplomske naloge.

Prav tako se zahvaljujem vsem vrtcem in vzgojiteljem, ki so sodelovali v raziskavi. Brez njih diplomska naloga ne bi nastala.

Za vse spodbudne besede v študijskih letih se zahvaljujem svojim staršem, partnerju in prijateljem.

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Nina Zorko, študentka visokošolskega strokovnega študijskega programa prve stopnje Predšolska vzgoja,

izjavljam,

da je diplomska naloga z naslovom Uporaba lutke pri izvajanju prikritega kurikuluma v podravski regiji

- rezultat lastnega raziskovalnega dela,
- so rezultati korektno navedeni in
- nisem kršila pravic intelektualne lastnine drugih.

Podpis:

V Kopru, dne

IZVLEČEK

Lutka prinaša v oddelek vrtca številne pozitivne učinke. Vpliva na boljšo čustveno-socialno klimo in otrokov razvoj. Otroci jo dojemajo kot enakovrednega člana skupine, ki ji zaupajo svoje strahove, skrbi, težave in različna doživetja. V rokah vzgojitelja postane učinkovito motivacijsko sredstvo, ki ga lahko vključujejo v elemente dnevne rutine.

V teoretičnem delu diplomske naloge obravnavamo načine in metode dela z lutkami v vrtcu, vlogo vzgojitelja v lutkovnem procesu in spoznamo, kakšen je vpliv lutk na otrokov razvoj. Predstavimo dnevno rutino in njene elemente ter kakšna je vloga vzgojitelja v njej. Prikažemo tudi možne načine vključitve lutk v oddelek.

Z empiričnim delom diplomske naloge smo želeli izvedeti, ali vzgojitelji vključujejo lutke v dnevno rutino. Prav tako so nas zanimala stališča in izkušnje vzgojiteljev, ki lutke uporabljajo kot vzgojno sredstvo za doseganje dnevne rutine. Raziskavo smo izvedli z anketnim vprašalnikom, v vzorcu so bili vzgojitelji iz podravske regije. Kljub temu da se vzgojitelji zavedajo, da lutka pripomore k dobri čustveno-socialni klimi in vpliva na razvoj v zgodnjem otroštvu, je njena uporaba skromna, saj jo večina uporablja pri jutranjem krogu in ne za ostale elemente dnevne rutine. Na podlagi dobljenih rezultatov smo potrdili štiri hipoteze od petih.

Ključne besede: dnevna rutina v vrtcu, lutka pri dnevni rutini v vrtcu, otrok in lutka, lutka, vzgojitelj.

ABSTRACT

The use of puppets in the implementation of the hidden curriculum in the podravska region

The puppet brings many positive effects to the kindergarten department. It contributes to a better emotional and social climate and children's development. Children perceive a puppet as an equal member of the group, trusting it with their fears, worries, problems and different experiences. In the hands of the educator it becomes an effective motivational tool that can also be incorporated into elements of the daily routine.

In the theoretical part of the thesis we discuss ways and methods of working with puppets in kindergarten, the role of the educator in the puppet process and learning about the impact of puppets on children's development. We present the daily routine, its elements and what the role of the educator is. We also show possible ways to include puppets in the kindergarten department.

Through the empirical part of the thesis, we wanted to find out whether educators include puppets in their daily routine. We were also interested in the views and experiences of educators who use puppets as an educational tool to achieve a better daily routine. The research was conducted with the help of a questionnaire. It was filled out by educators from the podravska region. We came to the conclusion that despite the fact that educators are aware of puppets contribution to a good emotional climate, social climate and influence development in early childhood, its use is modest, as most educators use it during the morning circle and not for other elements of the daily routine. We also confirmed four out of five hypotheses based on the obtained results.

Key words: daily routine in kindergarten, puppet in daily routine, child and puppet, puppet, educator.

KAZALO VSEBINE

1 UVOD.....	1
2 TEORETIČNI DEL.....	2
2.1 Opredelitev pojma lutka	2
2.2 Načini uporabe lutk v vrtcu.....	2
2.3 Metode dela z lutko v predšolskem obdobju	3
2.3.1 Spontana igra z lutko	3
2.3.2 Priprava prizorov z lutko.....	3
2.3.3 Pripovedovanje z lutko.....	4
2.3.4 Pogovarjanje skozi lutko	4
2.3.5 Učenje in poučevanje z lutko	5
2.3.6 Izdelava lutke.....	5
2.4 Vloga vzgojitelja v lutkovnem procesu	5
2.5 Otroška spontana igra z lutkami.....	6
2.6 Vpliv lutk na otrokov razvoj	7
2.7 Kurikulum za vrtce	7
2.8 Prikriti kurikulum	8
2.9 Dnevna rutina v vrtcu	9
2.10 Elementi dnevne rutine	10
2.10.1 Osebna nega in skrb zase	10
2.10.2 Prehodi med dejavnostmi.....	10
2.10.3 Prostor.....	11
2.10.4 Prihod/odhod otrok.....	12
2.10.5 Hranjenje	12
2.10.6 Počitek in spanje.....	13
2.11 Vloga vzgojitelja v dnevni rutini	14
2.12 Vključitev lutk v dnevno rutino vrtca	14
3 EMPIRIČNI DEL.....	16
3.1 Problem, namen in cilji.....	16

3.3 Raziskovalne hipoteze	17
3.4 Metodologija	17
3.4.1 Raziskovalna metoda.....	17
3.4.2 Raziskovalni vzorec	17
3.4.3 Pripomočki	17
3.4.4 Postopki zbiranja podatkov	17
3.4.5 Postopki obdelave podatkov	18
3.5 Rezultati.....	18
3.6 Razprava	32
3.7 Hipoteze	34
4 SKLEP	36
5 VIRI IN LITERATURA	37
6 PRILOGE	40
Priloga 1: Anketni vprašalnik.....	40

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Izkušnje in opažanja vzgojiteljev o vplivu lutk na otrokov in dnevno rutino.....	21
Preglednica 2: Področja otrokovega razvoja ob uporabi lutke	24
Preglednica 3: Načini vključitve lutke v oddelek pri anketirancih.....	27
Preglednica 4: Področja dnevne rutine, v katere vzgojitelji vključujejo lutko	29
Preglednica 5: Načini uporabe lutk pri počitku/spanju v oddelku.....	31

KAZALO SLIK

Slika 1: Starostni oddelek, v katerem delajo anketiranci	18
Slika 2: Delovna doba anketirancev	19
Slika 3: Ocena anketirancev o pomembnosti lutk v otrokovem razvoju.....	20
Slika 4: Uporaba lutke za izvedbo dnevne rutine v oddelku	25
Slika 5: Pogostost uporabe lutk za izvedbo dnevne rutine pri anketirancih	28

1 UVOD

Lutke v vrtcu se najpogosteje uporabljajo za namene dramskih dejavnosti. Otroci so lahko v aktivni vlogi, ko izdelajo svojo lutko in z njo odigrajo prizor. Lahko pa so v vlogi opazovalca, ko si lutkovno predstavo ogledajo. Vendar lutke zmorejo veliko več kot samo to.

Otrok dojema lutko kot živo bitje. Ni nenavadno, da se otroci nanjo odzivajo bolj kot na vzgojitelja. Otrok na lutko ne gleda kot na avtoriteto, ampak kot na prijatelja in enakopravnega člana skupine. Ravno zato lahko z lutko vzpostavi močno vez in ji zaupa svoje skrivnosti. Prav tako ima lutka veliko pozitivnih učinkov na otrokov razvoj (zaznavanje, razumevanje, gibanje, usklajevanje, interakcija z okoljem, govor, pripovedovanje). Vzgojitelj se z lutko otrokom lažje približa in pridobi njihovo zaupanje. Ravno zaradi otrokovega dojetanja in odnosa do lutke so te lahko tudi učinkovito sredstvo za izvedbo dnevne rutine.

Z empirično raziskavo želimo ugotoviti, koliko vzgojiteljev uporablja lutko pri izvedbi dnevne rutine v vrtcih podravske regije. Prav tako nas zanima, kako se otroci odzivajo na lutke in ali so te prispevale k boljši čustveno-socialni klimi.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Opredelitev pojma lutka

Slovar slovenskega knjižnega jezika opredeljuje lutko kot majhno figuro, ki predstavlja človeka, žival, za namen uprizoritve igre (SSKJ, 2021).

Lutke so bile od nekdaj vpletene v človeško družbo in kulturo. To dokazuje, da sam začetek lutkovne umetnosti izhaja iz davnih ritualov. Lutka je ohranila tri nivoje stilizacije – vizualnega, gibalnega in zvočnega (Majaron in Korošec, 2006).

Lutka je predmet oziroma figura, ki v rokah človeka postane novo živo bitje. Lutkovni igralec prenese svojo energijo v lutko, ki jo oživlja s pogledom in rokami. Lutkovni igralec verjame v moč lutke (Majaron, 2002a).

Izraz lutka je dvoumen, saj zajema katerokoli figuro, namenjeno otroški igri, lutko igračo, porcelanasto in plastično lutko, odrsko lutko itd. Lutka je z lutkarstvom povezana kot gibljiva figura, torej odrska figura, namenjena lutkovni predstavi na odru. Je temeljno izrazno sredstvo gledališke umetnosti. Lutkovni igralec igra z lutko tako, da ji daje življenje. Z gibom oživi lutko, to daje lutki smisel in ji ponudi možnost različnih preobrazb (Županić Benić, 2009).

V trenutku, ko začnemo z lutko igrati, ji damo življenje, točno takšno, kot ga želimo samo mi. Z njo lahko odkrivamo nove svetove, pesmice, obnavljamo pravljice. Lutka je orodje, ki ga uporabljamo za spoznavanje in utrjevanje ne samo umetnosti, ampak tudi naravoslovnega in družboslovnega področja. Z njo lahko dosegamo nove cilje (Varl, 1998).

2.2 Načini uporabe lutk v vrtcu

Lutka ima v predšolskem obdobju zelo veliko vlogo. Pomembno je, da se vzgojitelji zavedajo njenih pozitivnih učinkov in jo vključujejo v vrtčevsko življenje ter vzgojno-izobraževalno delo.

Korošec (2010) opredeljuje načine uporabe lutk v vrtcih:

- Lutka ljubljenska v skupini: otroke spremlja ob različnih dnevnih dogodkih, situacijah ter navadah skupine. Ob prihodu in odhodu otrok jih lutka pozdravi, spremlja jih tudi pri obrokih, reševanju manjših konfliktov, uspavanju, spanju ter različnih dnevnih opravilih.
- Razumevanje in raziskovanje določene vsebine kurikuluma z zgodbami in lutkami: pri doseganju ciljev, ki jih opredeljuje Kurikulum za vrtce, vzgojitelju

pomagajo različne enostavne lutkovne tehnike. Prav tako so lutke lahko sredstvo za motivacijo pri različnih dejavnostih.

- Projektno delo z lutko: lutka se pojavi v oddelku z določenim problemom. Otroci ji pomagajo rešiti problem in s tem spoznavajo svojo okolico.
- Motivacija z lutko: za uvodno motivacijo namesto vzgojitelja otroke nagovori lutka. Poteka lahko tudi improviziran prizor z dvema ali več lutkami.
- Izražanje čustev, doživljanje sveta: s tem, ko se otrok vživi v vlogo lutke in jo doživlja, mu ponudimo sredstvo za senzibiliziranje njegovega čustvenega in socialnega potenciala.
- Od spontane igre do gledališča: ne glede na to, ali si otroci lutkovno predstavo ogledajo ali v njej nastopajo, imajo te na otroke izreden pedagoški vpliv. Učenje poteka z dvema modeloma socialnega učenja. Pri prvem modelu govorimo o tako imenovanem observacijskem učenju, pri katerem so otroci v vlogi gledalcev. Pri drugem modelu so otroci v vlogi igralca in aktivno sodelujejo v predstavi. To pozitivno vpliva na intelektualni razvoj ter razvoj čustev, socializacije, kreativnosti.

2.3 Metode dela z lutko v predšolskem obdobju

Renfro in Hunt postavita v ospredje šest različnih tehnik oziroma vrst dejavnosti z lutko, ki vzgojiteljem dopuščajo veliko raznolikih načinov uporabe in njihovo povezovanje v vsakdanje delo ter življenje v vrtcu (Majaron in Korošec, 2006).

2.3.1 Spontana igra z lutko

To je najenostavnejša oblika uporabe lutk, ki poteka spontano. Odrasla oseba ne omejuje in se ne vpleta v simbolno igro z lutkami. Otrok se sproščeno in samostojno pogovarja z lutko, se z eno ali več lutkami igra in spreminja glasove. Pri igri lahko sodeluje več otrok, prostor za igro je naključen (lahko poteka v lutkovnem kotičku, na tleh, pri mizi ...). Spontana igra z lutko začne potekati že v procesu izdelovanja lutke. Že nedokončana lutka je v rokah otroka zmožna govoriti, se premikati ali pa se pogovarjati z drugimi lutkami. Pomembno je, da vzgojitelj otrok ne prekinja, temveč jim ne glede na zastavljene cilje dovoli, da lutko oživijo (Majaron in Korošec, 2006).

Ustvarjanje in oživljanje lutke prekosi vse kreativne dejavnosti. Strah, jeza, rojstvo, žalost, veselje, smrt, ljubezen in letni časi so pojmi, za katere pogosto dvomimo, da jih otroci razumejo. Z lutko v roki lahko še tako abstraktni pojmi oživijo (Majaron, 2002b).

2.3.2 Priprava prizorov z lutko

Na podlagi različnih dejavnosti (zgodbe, glasba, poezija, domišljija ali realno življenje) vzgojitelj usmerja otroke k pripravi prizorov, ki potekajo ob improviziranih

dialogih in gibih. Scenarij naj ne bo določen, prav tako se od otrok ne sme pričakovati, da se bodo besedilo učili na pamet. Vzgojitelj naj otrokom dovoli, da so ustvarjalni in s tem prispevajo lastne ideje, dialog ter scenarij. Otroci naj ne bodo omejeni s prostorom. Prizore lahko odigrajo drugim otrokom iz svoje ali druge skupine (Majaron in Korošec, 2006).

2.3.3 Pripovedovanje z lutko

Metoda pripovedovanja z lutko je točno to, kar nam naslov pove – pripovedovanje zgodb z lutkami. Vzgojitelj z lutkami ustvari magičen svet za otroke, omogoča mu kreativno interpretacijo, saj zgodbo pripoveduje junak v prvi osebi. Otroci pripovedovanje z lutkami doživijo popolnoma drugače, saj jim te omogočajo drugačen zorni kot (Majaron in Korošec, 2006).

Uporaba lutk v vrtcu se pogosto povezuje z literarnimi deli. Vzgojitelj z igro, izdelovanjem lutk literarnih junakov med in po branju otroke spodbuja k izražanju. V svoje delo vključujejo lutkovno-gledališke improvizacije (Kržišnik, Ratej, Korošec, Jelen, Štrancar, Pirc, 2011).

2.3.4 Pogovarjanje skozi lutko

Metoda temeljni na socialnem in emocionalnem razvoju in je zelo primerna za otroke, ki imajo težave pri izražanju svojih čustev in doživetij. Takšen otrok bo v komunikaciji z vzgojiteljem težko prepoznal, razumel in ubesedil svoje misli in čustva. V komunikaciji z lutko pa se ne bo počutil izpostavljenega, saj mu ta predstavlja ščit. Za besede in dejanja, ki jih naredi lutka, se ne bo počutil odgovornega, zato bo ob njej sproščen. Vzgojitelj, ki bo v roke vzel lutko, bo hitro opazil, da otroci nanj pozabijo, svojo pozornost namreč preusmerijo na lutko. Otroku ob pogovoru z lutko, ki ji zaupa, razvija svoje verbalne zmožnosti, saj mu ta omogoča, da izraža svoja čustva in poišče njihov vzrok. Lutka je senzibilna, do otrok je nežna, zato jih ne graja ali obtožuje. Za tovrstne dejavnosti je zelo primerna lutka ljubljenska, ki je član vrtčevske skupine, zato lahko otroka potolaži ali ga spodbudi k pogovoru. Ko otrok odnese lutko ljubljensko domov, mu ta omogoča povezavo med domom in vrtcem (Majaron in Korošec, 2006).

Vzgojitelj otroku predstavlja avtoriteto, ki si je ni izbral sam, temveč mu je določena. Lutko pa si izbere kot avtoriteto sam, zato ji brez sramu lahko zaupa. Otrokova komunikacija z lutko je igriva, prijetnejša, ohranja njegovo dostojanstvo in utrjuje pozitivno samopodobo (Majaron, 2002b).

2.3.5 Učenje in poučevanje z lutko

Za doseganje načrtovanih ciljev, povečanje motivacije ter lažje razumevanje tematike vzgojitelju pomagajo različne lutkovne tehnike. Otrokom so na tak način predane informacije veliko zanimivejše, ob izdelavi in igri z njimi pa se učijo celostno (Majaron in Korošec, 2006).

2.3.6 Izdelava lutke

Pri izdelavi lutk se otrok ne omejuje. Pri mlajših ni pomembno, kako je ta videti, vendar to da verjamejo v to, kar so ustvarili. Mogoče izdelana lutka res ne bo podobna temu, kar pravi otrok, da je izdelal. Vzgojitelj naj sprejme njegov končni rezultat. Zastavlja naj vprašanja, ki spodbujajo razvoj otroške domišljije, neprimernim komentarjem (npr. pikapolonice niso vijolične barve) pa naj se izogiba. Z izdelovanjem lutk lahko vzgojitelj doseže številne kurikularne cilje, saj otrok razvija fino motoriko, koordinacijo roka-oko, spoznava različne materiale, širi znanje o pojmi, izraža čustva. Z lastno izdelano lutko bo otrok vzpostavil pristen in intimen odnos (Majaron in Korošec, 2006).

2.4 Vloga vzgojitelja v lutkovnem procesu

»Vemo, da otrok lažje vzpostavi kontakt z lutko kot z vzgojiteljico, včasih celo s starši. To lahko razložimo le na energetski ravni in z otrokovim strahom pred odraslim, z negotovostjo pri vzpostavljanju komunikacije, ki mu jo posrednik, lutka, zelo olajša. In prav to poskušamo izkoristiti, da otrok na manj stresen način sprejema okolje, v katerem živi, in sporoča svoj odnos do njega.« (Majaron, 2000, str. 33)

Vzgojitelj mora lutki posvetiti vso svojo pozornost, če jo želi oživeti. Skozi lutko ustvarja komunikacijo, ki je za otroka manj stresna. Ravno zato ni nenavadno, da lutka postane vzgojiteljev posrednik, pomočnik in ščit (Majaron in Korošec, 2006).

Za vzgojitelja je pomembno, da verjame v moč lutke. Otrokom predstavlja avtoriteto. Lutka pa je član skupine, ki ima enake težave in strahove kot otroci. Kljub temu da lutka oživi v rokah vzgojitelja, otroci verjamejo, da je z njimi nova oseba, ki ji zaupajo. Prepričani so, da lutka o skrivnosti, ki ji jo zaupajo, ne ve nič (Korošec, 2002).

Vzgojitelj se z lutko otrokom lažje približa in pridobi njihovo zaupanje. Otroci vidijo takšnega vzgojitelja kot osebo, ki prinese v igralnico veselje. Največ, kar si vzgojitelj lahko želi, je, da mu otroci zaupajo. Ravno s pomočjo lutke pa mu to lahko uspe (Korošec, 2002).

Lutka pomaga vzgojitelju, da za navidezno kratek čas preda vodenje lutki. Vzgojitelj s tem zaigra vlogo drugega v oddelku. Ob tem začuti odkrito otroško spontanost, ki se

odpre lutki brez ovire. Ker lutka gleda na svet z drugega zornega kot njen animator, ta pomaga otroku preseči njegov egoizem ter samozadostnost (Majaron, 2002b).

Lutka ne deluje pozitivno samo na otroke, temveč tudi na vzgojitelja. S pomočjo lutke lažje razume otroka in njegovo vedenje. Poveča se njegova kreativnost, otroci pa doživljajo vzgojitelja v drugačni luči (Majaron in Korošec, 2006).

2.5 Otroška spontana igra z lutkami

»Igra reprezentira otrokov kognitivni, socialni, emocionalni, gibalni razvoj ter povezave med vedeti in ne vedeti, aktualnim in možnim, verjetnim in neverjetnim. To je dialog med domišljijo in realnostjo, med preteklostjo, sedanostjo in prihodnostjo, med logiko in absurdnostjo, med varnostjo in tveganjem.« (Marjanovič Umek in Zupančič, 2001, str. 3).

Otrok v simbolni igri upodablja neko dejanje, predmet, osebo ali pojav iz stvarnega ali domišljjskega sveta. Simbolna igra je za otroka zelo pomembna, saj spodbuja njegov spoznavni razvoj in omogoča reševanje konfliktov iz vsakdanjega življenja. Sčasoma otrok v simbolni igri vse bolj upošteva zorni kot drugih otrok (Kavčič, 2004).

Spontana igra z lutko je oblika simbolne igre, v kateri otroci prevzemajo različne vloge. Že samo ime nam pove, da je igra spontana in neusmerjena. Otrokova komunikacija z lutko je sproščena in svobodna. V igro je lahko vključenih več otrok, prostor za igro je naključen (lutkovni kotiček, na tleh, pri mizi ...). Ko se otrok igra sam ali z drugimi, je temeljni cilj zadovoljiti željo po igri. Prosta igra z lutkami je svobodna dejavnost, v kateri se otrokove potrebe zadovoljujejo spontano. Vzgojitelj je v vlogi opazovalca. Spontane igre ne prekinja ali usmerja, temveč občuduje, kako otroci oživijo lutke (Majaron in Korošec, 2006).

Otrok pri igri z lutko prevzema različne vloge. Kadar otrok prevzame vlogo druge osebe, se poskuša postaviti v njen položaj in s tem osmisliti ter razumeti vidik igrane osebe. Sprejema njene občutke, poveča se občutljivost za čustva drugih. Otrok se s tovrstno igro uči reševanja konfliktov in urejanja odnosov brez posledic. Prevzema lahko vloge iz realnega ali domišljjskega sveta (Majaron in Korošec, 2006).

Otrok v spontani igri z lutkami preizkuša glasove in besede. Za različne vloge ustvarja različne glasove in ekspresije. Izboljšata se izgovorjava in besedni zaklad. Pojmi in neznane besede postanejo otroku jasnejši (Lutke – otrokov vsakdan v vrtcu in šoli).

Otrok v domišljjskih igrah spoznava, kaj je realno in fantazijsko. Igra z lutko mu omogoča, da zaigra to, kar je že videl, slišal in čustveno doživel. Preigrava lahko tudi

situacije, za katere si želi, da bi se zgodile, a ve, da niso izvedljive (Majaron in Korošec, 2006).

2.6 Vpliv lutk na otrokov razvoj

Otrokov odnos do lutke lahko primerjamo z njegovim odnosom do igrač. V otroški domišljiji ima vsak predmet dušo in življenje. Predmeti in igrače prevzamejo domišljijski svet, v katerem otrok narekuje pravila in išče možne rešitve za lastne probleme. Tovrstne igre izboljšujejo otrokov razvoj. Ravno lutke vključujejo področja, ki so pomembna za otrokov razvoj: zaznavanje, razumevanje, gibanje, usklajevanje, interakcija z okoljem, govor, pripovedovanje. Težko si je razložiti, da otrok lahko z lutko vzpostavi močnejšo vez kot z vzgojiteljem ali celo starši. Tristopenjska stilizacija pomaga otroku čutiti, sprejeti in razumeti simbolno situacijo. Tukaj lahko vidimo bogastvo paraboličnih iger, ki spodbujajo otroško domišljijo in ustvarjalnost kot najpomembnejša elementa za nadaljnji razvoj (Majaron, 2002c).

Lutke prinašajo v vzgojno-izobraževalni proces številne pozitivne učinke. Otrok prevzame vlogo lika, s tem se vživi v situacijo in razvija empatijo. Z lutko bo lažje izrazil svoje probleme ali strahove. Lutka omogoča boljši stik z okoljem, prijatelji in vzgojiteljem. Pri igri z lutko otrok prevzema vloge iz stvarnega ali domišljijskega sveta. Gre za otroško simbolno, domišljijško igro, ki poteka v manjših skupinah, otroku pomaga, da se oddalji od konkretne situacije (Kržišnik idr., 2011).

Lutke zadovoljujejo otrokove in vzgojiteljeve potrebe po svobodi (govora, gibanja, mišljenja), zabavi (se smejem, zabavam sebe in druge, se sproščam, uživam in sem dobre volje), ljubezni (počutim se varno, imajo me radi, z vrstniki in vzgojiteljem smo prijatelji) in moči (se uveljavljam, sem v središču pozornosti, ustvarjam sebe in lutko) (Kroflič, 2002).

2.7 Kurikulum za vrtce

»Kurikulum za vrtce je nacionalni dokument, ki ima svojo osnovo v analizah, predlogih in rešitvah, ki so uokvirile koncept in sistem predšolske vzgoje v vrtcih, kot tudi v sprejetih načelih in ciljih vsebinske prenove celotnega sistema vzgoje in izobraževanja.« (Kurikulum za vrtce, 1999, str. 7).

Marjanovič Umek in Fekonja Peklaj (2008) razlagata, da je Vzgojni program za vzgojo in varstvo predšolskih otrok nadomestil Kurikulum za vrtce leta 1999. Ta je v vzgojno-izobraževalni sistem prinesel številne izboljšave, saj v ospredje postavlja otroka. Razvojno-psihološke teorije, ki obravnavajo razvojne značilnosti otrok, ter teorije, ki utemeljujejo učenje v obdobju zgodnjega otroštva, so pomembno prispevale k oblikovanju Kurikuluma za vrtce. Tako otrok ni več zgolj pasiven udeleženec, temveč se

postavita v ospredje vzgoja in izobraževanje, ki izhajata iz njegovih potreb, interesov ter zmožnosti. Bahovec in Kodelja (1996) opisujeta, da je za vzgojni program bila značilna striktno določena dnevna rutina ter časovna razporeditev življenja v vrtcu. Tako otrok ni imel veliko možnosti za izbiro dejavnosti, ki bi izhajale iz njegovih potreb, interesov in sposobnosti, temveč se je moral neprestano prilagajati.

Nacionalni dokument, Kurikulum za vrtce, predstavlja strokovno podlago za delo v javnih vrtcih. Namenjen je vzgojiteljem, pomočnikom vzgojiteljev, ravnateljem ter svetovalnim delavcem. Temelji na sodobnih pojmovanjih in učenju v obdobju zgodnjega otroštva. Smisel Kurikuluma za vrtce lahko prepoznamo v tem, da strokovnim delavcem predstavlja temeljne smernice, ki so osnova za njihovo avtonomijo ter kreativno izvedbo kurikuluma v vrtcih (Domicelj, 2014).

Kurikulum za vrtce zajema šest področij: gibanje, jezik, umetnost, družba, narava in matematika. Vsako področje vsebuje globalne in operativne cilje, tako za otroke prvega starostnega obdobja (od prvega do tretjega leta starosti) kot za otroke drugega starostnega obdobja (od tretjega do šestega leta starosti). Med obiskovanjem vrtca naj bi se ti cilji bolj kot ne uresničili. Primeri dejavnosti, ki so zapisani pri vsakem področju, so ločeni na starostna obdobja (Kurikulum za vrtce, 1999).

2.8 Prikriti kurikulum

V prikriti kurikulum uvrščamo vsakodnevne dejavnosti, komunikacijo med otroki ter med otroki in odraslimi, uporabo pohvale ali graje, pravila za nadziranje prostora in časa. Elementi prikritega kurikuluma so enako pomembni kot zapisane vsebine in cilji, ki jih opredeljuje Kurikulum za vrtce (Kurikulum za vrtce, 1999).

Kroflič (2001) uvršča v prikriti kurikulum skrita pričakovanja vzgojiteljice, odnose v oddelku, čustveni stik med vzgojiteljico in otrokom, načrtovanje dnevne rutine in prostora, uveljavljena disciplinska pravila ter splošno klimo in kulturo vrtca.

Prikriti kurikulum je koncept, ki ne zajema samo vzgojnih vsebin, temveč organizacijo vsakdanjega življenja in načine komunikacije v vrtcu. Dnevni red, urejenost igralnice, hranjenje in spanje, vzgojiteljev pristop k organizaciji in izbiri dejavnosti – vse to je v vrtcu samoumevno. Otroci pri prikritem kurikulumu nimajo izbire. Nanj se navadijo hitro, saj vsakodnevne navade vrtca usvojijo že v nekaj tednih ali mesecih. Nekatero od teh so koristne in potrebne. Težava se pojavi, ko določene navade omejujejo ali celo kršijo otrokove pravice in s tem demokracijo vzgojne ustanove (Bahovec in Kodelja, 1996).

V prikriti kurikulum uvrščamo vse, kar se otrok nauči in to ni bilo načrtovano s strani vzgojitelja. Uradni dokumenti, kot so npr. Kurikulum za vrtce ali načrti vzgojiteljice, ne zajemajo prikritega kurikulumuma, zato je ta najbolj viden pri nestrukturiranih dejavnostih (prosta igra otrok, elementi dnevne rutine v vrtcu). Ravno zato se pojavijo dejanja vzgojitelja, ki niso reflektirana in neposredno predvidena. Vrednote, pričakovanja in mišljenje, ki ga ima vzgojitelj o tem, kakšen naj bi bil priden otrok, vpliva na njegovo vedenje. Med vzgojitelji so pričakovanja različna, saj je njegova lastna ideologija vezana na različne dejavnike (politična in religiozna prepričanja, kulturno pogojeni stereotipi, družbena pričakovanja, vezana na lasten poklic ...) (Kroflič, 2005).

2.9 Dnevna rutina v vrtcu

Hohmann in Weikart (2005) navajata, da je dnevna rutina sestavljena iz točno določenih, zaporednih časovnih dogodkov vsakodnevnih dejavnostih v vrtcu. Otrokom omogoča dosleden raspored dogodkov, hkrati pa jim daje nadzor nad tem, kaj bodo počeli v posameznih delih dneva. Dosledna dnevna rutina nudi čas, v katerem otroci realizirajo svoje interese in na različne načine rešujejo probleme. Ker ta prispeva k oblikovanju spodbudne skupnosti, se olajša prehod od doma v vrtec. Prav tako omogoča aktivno učenje. Odraslim pomaga pri načrtovanju časa z otroki. Ravno dnevna rutina omogoči vzgojitelju, da se o vsakem otroku nauči kaj novega. Kroflič (2005) izpostavlja, da na zgradbo dnevne rutine v vrtcu vplivajo vedenje vzgojiteljice, upoštevanje razvojnih značilnosti in strategij zgodnjega poučevanja, osebne ideje oziroma vrednote.

V Kurikulumu za vrtce (1999) je zapisano, da mora biti vzgojitelj pri načrtovanju dnevne rutine pozoren na čim boljše organizacijo, saj s tem omeji čas čakanja, pospravljanja in neaktivnosti. Marjanovič Umek in Fekonja Peklaj (2008) izpostavljata, da mora vzgojitelj načrtovati rutinske dejavnosti tako, da te upoštevajo individualne predloge in izbire otrok, za dejavnosti v manjših skupinah, za vzpostavljanje novih socialnih povezav, pogovarjanje in pripovedovanje itd.

Pogled na vsakodnevne, rutinske dejavnosti se je spremenil s prihodom novih spoznanj o socialnem in moralnem razvoju otroka, razumevanju Kurikuluma v vrtcu in prikritega kurikulumuma v smislu razvojno-procesnega načrtovanja in z demokratizacijo vrtcev. Vsakodnevne dejavnosti niso več dejavnosti, zaradi katerih bi otrok prevzel navade skupine, ne da bi se o tem spraševal ali pri tem soodločal. Še vedno so rutinske dejavnosti pomemben del kurikulumuma. Organizacija življenja v vrtcu, tako otrok kot vzgojiteljev in njihovih interakcij, zahteva načrtovanje in predvidevanje. Ne preveč stroga in fleksibilna dnevna rutina, ki ustvarja spodbudno socialno okolje, omogoča otroku, da razume vsakodnevne dejavnosti kot napovedljiv potek z nekaterimi omejitvami. Ravno

zato mu rutinske dejavnosti dajejo občutek varnosti, ki mu omogočajo, da ustvari določeno ravnovesje med omejitvami in svobodo (Marjanovič Umek in Fekonja Peklaj, 2008).

2.10 Elementi dnevne rutine

Elementi dnevne rutine so:

- osebna nega in skrb zase,
- prehodi med dejavnostmi,
- prostor,
- prihod in odhod otrok,
- hranjenje,
- počitek in spanje.

2.10.1 Osebna nega in skrb zase

Otrokovo doživljanje lastnega telesa, fizičnih potreb in njihove zadovoljitve je temelj za dojetje telesa in ključen segment za razvoj identitete. Za otroke je značilno, da se spontano zanimajo za odkrivanje lastnega telesa in njegovih zmožnosti. Naloga vrtca je, da razvija in krepi otrokovo zanimanje za odkrivanje lastnega telesa, razvija njegovo samozavest glede svojega telesa ter njegovo zanimanje za telesne funkcije in zmožnosti (Dolar Bahovec in Golobič, 2004a).

Kurikulum za vrtce (1999) zajema načelo zasebnosti in intimnosti, ki govori o organizaciji prostora in časa. Ta mora potekati tako, da omogoča otroku umik od skupinske rutine oziroma ko želi izraziti individualnost pri različnih dejavnostih. Pri preoblačenju in na stranišču otroku omogočimo, da ne kaže delov telesa, ki jih ne želi pokazati.

Medved (2004) meni, da je v povezavi s skrbjo zase (slačenje in oblačenje, uporaba kahle ali stranišča) najpomembnejše, da vzgojitelji otroke navajajo na samostojnost in neodvisnost. To dosežejo s spodbujanjem in nudenjem pomoči pri opraviilih, kjer otrok to potrebuje. Pomembno je, da se izogibajo skupinski rutini in čakanju v vrstah.

V zvezi s stranišnimi navadami je pomembno, da je čim manj siljenja na stranišče ter skupinskega odhajanja na stranišče. Otroci naj pijejo, kolikor želijo, in hodijo na stranišče, kadar hočejo, tudi med spanjem. Stranišča naj bodo zaprta, ampak varna (Dolar Bahovec in Kodelja, 1996).

2.10.2 Prehodi med dejavnostmi

Hohmann in Weikart (2005) razlagata, da so prehodi obdobja, ko otroci prehajajo iz ene dejavnosti v drugo in se premikajo skozi elemente dnevne rutine. Prav tako

poudarjata, da je pomembna organizacija prehodov, ki naj bodo za otroke predvsem zanimivi in umirjeni. Dolar Bahovec in Golobič (2004b) pravita, da se mora vzgojitelj za tekoč prehod med dejavnostmi izogibati skupinskemu prehajanju. Nekaj minut pred preходом otroke na to opozori, omogoči jim tudi dovolj časa za pospravljanje. Navodila morajo biti jasna, dosledna in starosti primerna. Če vidi, da otroci potrebujejo dodaten čas za dejavnosti, jim to omogoči.

2.10.3 Prostor

Organizacija prostora in časa poudarja otrokovo pravico do izbire in zajema naslednja načela:

- zdravi, varni in prijetni notranji ter zunanji prostori,
- zagotavljanje zasebnosti in intimnosti,
- zagotavljanje fleksibilnosti in stimulativnosti prostora – ureditev igralnice se spreminja glede na starost otrok in dejavnosti, ki potekajo. Fleksibilnost nudi možnost načrtovanja dejavnosti, ki potekajo v celotni skupini ali manjših. Prav tako mora biti v igralnici zagotovljen prostor, kamor se lahko odmakne otrok, ko to potrebuje ali želi. Z različni paravani, improviziranimi pregradnimi stenami, stojali, nizkimi omarami, policami, pregradimo prostor na manjše dele oziroma koticke. Skupaj z vzgojiteljem jih oblikujejo otroci, nastajajo in spreminjajo pa se glede na dejavnosti (Kurikulum za vrtce, 1999).

Bahovec in Kodelja (1996) razlagata, da na kakovost življenja otrok in zaposlenih v vrtcu vplivajo različni dejavniki, med katere uvrščata količino in vrsto prostora, zunanjo in notranjo ureditev vrtca, dosegljivost odprtega prostora, okolico, število igralnic ter klimatske razmere. V Beli knjigi o vzgoji in izobraževanju (1995) zasledimo, da ima večji del slovenskih vrtcev premajhne igralnice. Prav tako ni namenskih prostorov (telovadnica, jedilnica, atrij), zato se otroci ves dan zadržujejo v igralnici. Namreč, v preteklosti so bili vrtci načrtovani in grajeni s točno določenim namenom, to je opravljanje nalog, ki so vezane predvsem na nego in splošne življenjske potrebe otrok (nega, hrana, počitek ...).

Otroci aktivno sodelujejo pri urejanju igralnice in drugih prostorov vrtca. Vzgojitelj upošteva ideje, želje in predloge otrok. Urejanje in pospravljanje prostorov mora potekati umirjeno, sproščeno (Medved, 2004).

Raznorazne igrače in nestrukturirani materiali, kot so škatle, blago, različna sredstva za igro vlog idr., so prisotni v stalnih koticčkih igralnice. Vsebujejo knjige z različnih področij, ki se menjujejo glede na tematski sklop in dejavnosti. Pomembno je, da so v

stalnih koticnih prisotni različni izdelki otrok, kot so umetniške slike, ilustracije, kiparski izdelki ... Če imamo v igralnici kotichek z vodo, peskom, mivko ali drugimi materiali za ustvarjanje, je pomembno, da so na voljo zaščitna oblačila (Kurikulum za vrtce, 1999).

Igralnica mora biti opremljena in urejena tako, da spodbuja aktivno učenje otrok. Prostor, ki omogoča igro z različnimi materiali, prostor za raziskovanje, ustvarjanje in reševanje problemov, prostor za gibanje, prostor za samostojno igro in igro z drugimi, prostor, kjer otroci shranijo svoje stvari, prostor za vzgojitelje, ki se pridružijo otrokom – vse to je potrebno za aktivno učenje. Hohmann in Weikart (2005) navajata smernice, ki pomagajo vzgojiteljem pri načrtovanju prostora in materialov:

- prostor mora biti za otroke privlačen,
- prostor naj bo deljen na različne kotiche, ki spodbujajo različne vrste iger,
- koticiki in materiali naj otroke spominjajo na dom in družinsko življenje,
- s shranjevanjem materialov podpiramo načelo poišči-uporabi-vrni,
- otrokom naj bo na razpolago veliko različnih materialov,
- koticiki se lahko spreminjajo glede na interese otrok in praktične potrebe,
- igralnica naj vsebuje predele za skupinske dejavnosti, prehranjevanje, počitek in spanje, shranjevanje otrokovih osebnih stvari.

2.10.4 Prihod/odhod otrok

Pri prihodu otrok v vrtec je pomembno, da se ta počuti zaželenega. Dovolj je že prijazen pozdrav ali objem. Otroci so si med seboj različni, zato mora vzgojitelj ugotoviti, kaj komu odgovarja ob prihodu v vrtec. Za nekatere je to individualna igra, drugi se raje igrajo v dvojicah ali skupini. Če otroci želijo, lahko potekajo jutranji skupinski pogovori (Medved, 2004).

Pri odhodu otrok iz vrtca je ključno, da mu vzgojitelj nameni prijazen pozdrav. Če starši želijo povratne informacije o otroku, naj jim prijazno odgovori vzgojitelj (Medved, 2004).

2.10.5 Hranjenje

Otrok za rast in razvoj potrebuje kakovostno, zdravo prehrano. Za izgradnjo kosti, mišic in organov je pomembno, da zaužije različna, s hranili polna živila. Ustrezen način prehranjevanja prav tako vpliva na razvoj možganov. Otrokov prehranjevalne navade so odvisne od navad staršev (Nacionalni portal o hrani in prehrani, 2021).

Otroci preživijo velik del dneva v vrtcu, zato je pomembno, da je hrana kakovostna, raznovrstna in uravnotežena. obroki morajo biti pravilno načrtovani s strani osebe, ki je

za to strokovno usposobljena. Ta planira in pripravlja obroke, pozna in upošteva načela prehranskih priporočil. Jedilnik sestavlja tako, da ta zajema vse priporočene prehranske skupine (raznoliko sezonsko sadje in zelenjava, ribe, stročnice, jajca ...). Vzgojitelji skrbijo za hidracijo otrok z večkratnim pitjem nesladkanega čaja ali vode (Nacionalni portal o hrani in prehrani, 2021).

Kurikulum za vrtce (1999) opozarja, da mora prehranjevanje v vrtcu potekati umirjeno, brez odvečnega čakanja in pripravljanja. Otroci si lahko postrežejo hrano sami, če to želijo. Vzgojitelji se pri obrokih izogibajo tekmovanju in primerjanju otrok. Upoštevajo posebne prehranjevalne navade družin (npr. vegetarijanska hrana). Medved (2004) na podlagi lastnih izkušenj meni, da je pri prehranjevanju pomembno, da vzgojitelj ustvari prijetno in družabno ozračje. Tako kot odrasli imajo tudi otroci različne prehranjevalne navade, nikoli jih ne smemo siliti k obroku ali zahtevati, da pojejo vse, kar je na krožniku. Primernejši pristop je, da jih vzgojitelj spodbudi, da se o pripravljene jedi pogovarjajo (katera jed je na krožniku, kako se pripravi, zakaj je pomembna ...). Otroci morajo imeti možnost, da so pri obrokih samostojni. Vzgojitelj otroke spodbuja k uporabi pribora in prtičkov. Obrok pojedjo v miru, brez hitenja. Prav tako je pomembno, da si za pripravo in pospravljanje vzamejo dovolj časa.

2.10.6 Počitek in spanje

Collins (2003) poudarja, da spanec prispeva k razvoju otroka, saj spodbuja rast in razvoj možganov. Vpliva pa tudi na to, kako se bo otrok spoprijel z vsakdanjim življenjem.

Medved (2004) razlaga, da v vzgojnem programu veliko otrok počitek in spanje v vrtcu doživljajo kot neprijetno izkušnjo, saj pri tem niso imeli izbire. Vsi otroci, ne glede na to, ali so potrebovali počitek ali ne, so morali tiho ležati na svojem ležalniku. Tudi igra in pogovor med nespečimi otroki sta bila prepovedana. Kurikulum za vrtce je prinesel nov pogled na počitek in spanje v vrtcu, ki spoštuje otrokove pravice in upošteva individualne razlike.

»Počitek in spanje ne bi smela biti ne obvezna ne časovno preveč strogo določena; organizacija počitka je odvisna od individualnih potreb, organizacije posebej utrudljivih dejavnosti, sprehodov, obiskov različnih institucij, izletov. Prehod iz dejavnosti ali od kosila k počitku pa naj bo postopen in naj poteka brez pretirane naglice, hitenja s pospravljanjem, pripravljanjem ležalnikov itn.« (Kurikulum za vrtce, 1999, str. 21)

Dolžina počitka je odvisna od tega, koliko časa otrok preživi v vrtcu. Otroci imajo različne spalne navade in potrebe pri počitku, zato je pomembno, da se vzgojitelj nanj ustrezno pripravi. Pred počitkom so primerne umirjene dejavnosti, kot so poslušanje glasbe, pripovedovanje zgodb itd. Vsak otrok ima določen prostor v igralnici, kjer mu

vzgojiteljica pripravi ležalnik. Posebne odejice od doma bodo otroku pomagale lažje zaspati. Otroka se nikoli ne sili spati. Spodbuda ali nežen dotik sta dovolj, da se umiri in zaspi. Vzgojitelj v času počitka otrok ne pušča samih. Nespečim otrokom ponudi tihe dejavnosti (knjige, sestavljanke ...). Otrokom dovoli, da se prebudijo v svojem tempu (Dolar Bahovec in Golobič, 2004b).

2.11 Vloga vzgojitelja v dnevni rutini

Vzgojiteljevo delo ne zajema zgolj načrtovanja vzgojnih ciljev, temveč tudi organizacijo vsakdanjega življenja v vrtcu. Elementi dnevne rutine niso nenačrtovani dogodki. Organizacija struktur prostorov, odločitev, katere igrače in materiale bo ponudil otroku v prosti igri, na kakšne načine se bo vključil v otrokove samoiniciativne dejavnosti – vse to zahteva od vzgojitelja refleksijo in načrtovanje. Cilji in načela kurikuluma se uresničujejo s prepletanjem spontanih elementov dnevne rutine z bolj strukturiranimi, usmerjenimi dejavnostmi (Kroflič, 2005).

Marjanovič Umek in Fekonja Peklaj (2008) poudarjata, da je pri načrtovanju in izvedbi dnevne rutine vzgojitelj ves čas v stiku z otroki, zato je njegova naloga vzpostavljanje pozitivnega vzdušja, omogočanje aktivnega učenja in participacije otrok. V Kurikulumu za vrtce (1999) zasledimo, da mora vzgojitelj s svojim vedenjem vplivati na otroke spodbudno in pomirjajoče. Odziva se na vprašanja in pobude otrok, jih spodbuja k postavljanju vprašanj in razgovoru. Interakcija vzgojitelja z otroki je pozitivna (dotik, prijem, nasmeh, pogovarjanje v višini otrokovih oči). Otrokom predstavlja zgled za prijetno in prijazno komunikacijo.

2.12 Vključitev lutk v dnevno rutino vrtca

Vzgojitelj lahko lutke v elemente dnevne rutine vključuje na različne načine. Lutke so lahko prisotne v vseh ali samo določenih elementih dnevne rutine.

Osebna nega in skrb zase: lutka v umivalnici uči otroke pravilne tehnike umivanja rok in preveri, ali so te umite. Vzgojitelj lahko z lutko navaja otroke na uporabo kahlice, stranišča in odvajanja od plenic (Močnik, 2012). Namesto vzgojitelja lahko lutka spodbuja otroke k slačenju in preoblačenju, sezuvanju in obuvanju copat ali čevljev.

Pri obrokih lutka otroke navaja na pravila pri jedi. Če kateri otrok med obrokom govori, ga lutka na to opomni. Pred obrokom jim zaželi »dober tek« in jih spodbuja k uporabi vljudnostnih izrazov (hvala, prosim). Otroke spodbuja k poskušanju nove hrane. Prav tako jih spodbuja k temu, da čim več pojedjo in da niso izbirčni. Vsak dan lahko otrokom pove, kaj je na jedilniku in zakaj je ta hrana za nas pomembna. Skupaj se lahko pogovarjajo o zdravi in nezdravi prehrani. Lutka lahko med obrokom tudi sedi zraven

otrok in jim predstavlja vzor za primerno vedenje pri mizi. Ob koncu obroka lahko pohvali otroke, ki so upoštevali pravila (Močnik, 2012).

Pri prihodu in odhodu otrok lahko namesto vzgojitelja otroka pozdravi lutka. Vzgojitelj mora biti pozoren na to, da bodo nekateri otroci zavrnilo lutko in želeli njega.

Lutka otrokom prebere pravljico pred spanjem. Če se kateri otrok ne more umiriti, ga lahko poboža ali spi zraven njega. Vzgojitelj in otroci lahko lutki tudi izdelajo svojo posteljo, kamor se uleže med počitkom. Lutka in otroci se pogovarjajo o tem, zakaj je počitek pomemben (Pajnič, 2019).

Namesto vzgojitelja lahko lutka naznani prehod od ene dejavnosti k drugi. Otrokom bo veliko zanimiveje, če jim lutka pove, da še imajo čas sestaviti eno sestavljanko pred pospravljanjem. Lutka lahko spodbuja otroke tudi pri pospravljanju.

Lutka skupaj z otroki ureja igralnico in koticke. Pripravijo si lahko lutkovni koticek, v katerem poteka spontana igra z lutkami, izdelovanje lutk ali se pripravljajo na gledališke predstave.

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 Problem, namen in cilji

Prikriti kurikulum opredeljujemo kot koncept, ki ne obsega samo vzgojnih vsebin in učnih predmetnikov, temveč tudi organizacijo vsakdanjega življenja in načinov komunikacije v vrtcu. V prikriti kurikulum uvrščamo vse, kar je v vrtcu samoumevnega in v povezavi s čimer otroci nimajo izbire (Bahovec in Kodelja, 1996).

Čas, ki ga otroci preživijo v vrtcu, mora biti prijeten. Potekati mora v ugodni čustveno-socialni klimi. Lutke otroke privlačijo, imajo jih radi, zato jih vzgojitelji pogosto uporabljajo kot učinkovito vzgojno sredstvo. Z lutkami lahko vzgojitelj predaja sporočila, ki se otrokom veliko bolj vtisnejo v spomin, saj upoštevajo priporočila lutke kot posebno vrsto avtoritete. Tako lutke otroke spremljajo skozi različne elemente dnevne rutine: otroke spodbujajo k poskušanju različne hrane in k osebni negi (navajanje na pravilno tehniko umivanja rok, uporaba kahlice ali stranišča), pri počitku jim prebirajo pravljice, ob prihodu v vrtec in odhodu iz vrtca jih pozdravijo. Lutke skupaj z vzgojiteljem in otroki urejajo igralnico in kotičke.

V diplomski nalogi bomo raziskovali uporabo lutke pri izvajanju prikritega kurikulumu v podravski regiji.

Namen diplomske naloge je predstaviti stališča in izkušnje vzgojiteljev, ki lutke uporabljajo kot vzgojno sredstvo za izvajanje dnevne rutine. V slovenskih vrtcih se lutke največ uporabljajo za namene dramskih dejavnosti, kar zajema področje umetnosti v Kurikulumu za vrtce.

Cilji zaključnega dela so:

- na podlagi strokovne literature pripraviti teoretični vpogled v diplomsko nalogo,
- z raziskavo ugotoviti, kakšen pomen vzgojitelji pripisujejo lutki pri otrokovem razvoju,
- z raziskavo ugotoviti, ali vzgojitelji uporabljajo lutko kot sredstvo za motiviranje otroka k osebni negi in skrbi zase (pravilna tehnika umivanja rok in zob, uporaba kahle/stranišča),
- z raziskavo ugotoviti, kako vzgojitelj umiri otroke pred spanjem z lutko,
- z raziskavo ugotoviti, kako prisotnost lutke v oddelku vpliva na čustveno-socialno klimo,
- z raziskavo ugotoviti, kako se otroci odzivajo na lutke, ki jih vzgojitelji uporabljajo za izvedbo dnevne rutine,

- z raziskavo ugotoviti, za katera področja dnevne rutine vzgojitelji uporabljajo lutke.

3.3 Raziskovalne hipoteze

Raziskovalne hipoteze zaključnega dela so:

1. Vzgojitelji menijo, da ima lutka velik vpliv na otrokov razvoj.
2. Vzgojitelji menijo, da je lutka sredstvo, ki spodbudi otroka k osebni negi in skrbi zase: pravilna tehnika umivanja rok in zob, uporaba kahle/stranišča.
3. Vzgojitelji menijo, da lutka otroke pred počitkom umirijo.
4. Vzgojitelji menijo, da prisotnost lutke pri elementih dnevne rutine vpliva na boljšo čustveno-socialno klimo.
5. Vzgojitelji lutke uporabljajo za vsa področja dnevne rutine (osebna nega, skrb zase, hranjenje, skrb za prostor, prehodi med dejavnostmi, prihod/odhod otrok, počitek/spanje, jutranji krog).

3.4 Metodologija

V nadaljevanju bomo predstavili raziskovalno metodo, raziskovalni vzorec, pripomočke, postopke zbiranja in obdelave podatkov.

3.4.1 Raziskovalna metoda

Pri raziskovanju smo uporabili deskriptivno metodo raziskovanja.

3.4.2 Raziskovalni vzorec

V raziskovalni vzorec so vključeni vzgojitelji predšolskih otrok iz podravske regije. V spletni anketi je sodelovalo 55 vzgojiteljev, 26 jih opravlja delo v prvem starostnem oddelku, 25 v drugem starostnem oddelku. Najmanj vzgojiteljev (4) opravlja delo v starostno kombiniranem oddelku.

3.4.3 Pripomočki

Za raziskovanje teme diplomske naloge smo uporabili anketni vprašalnik, ki je bil izdelan na spletni stani www.1ka.si. Vprašalnik je sestavljen iz 13 vprašanj. Deset vprašanj je bilo zaprtega tipa, tri vprašanja pa odprtega tipa.

3.4.4 Postopki zbiranja podatkov

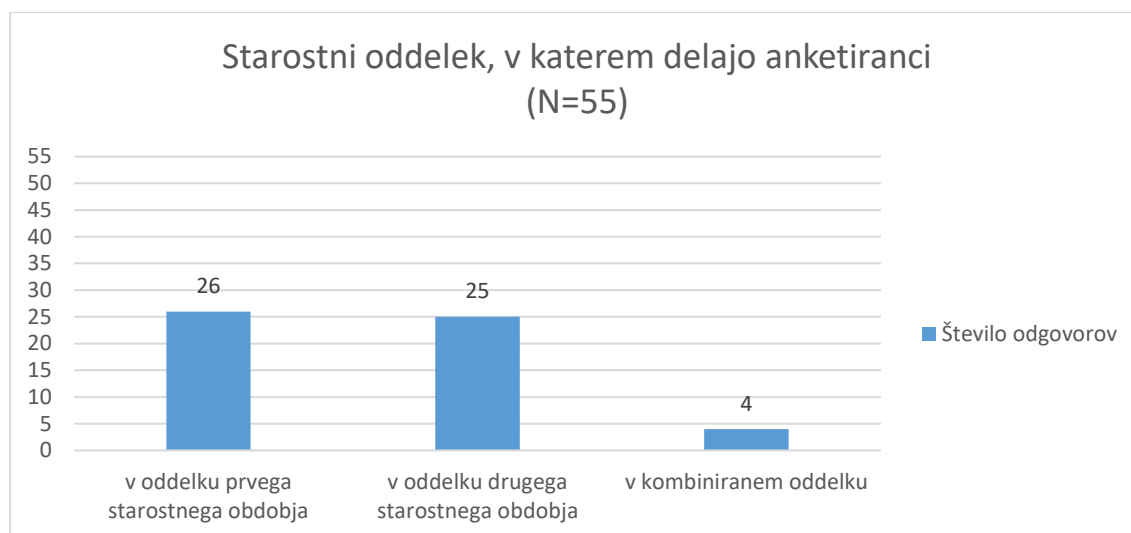
Raziskavo smo izvedli v septembru 2021. Vzgojitelji so anketni vprašalnik lahko izpolnili od 16. 9. do 24. 9. Podatke smo pridobili s spletno anketo, ki smo jo poslali ravnateljem ali pomočnikom ravnateljev vrtcev po e-pošti. Ti so spletno anketo poslali vzgojiteljem.

3.4.5 Postopki obdelave podatkov

Podane odgovore spletne ankete smo pregledali in jih statistično obdelali s programom Microsoft Office Excel. Podatke zaprtega tipa smo prikazali grafično ali tabelarično.

3.5 Rezultati

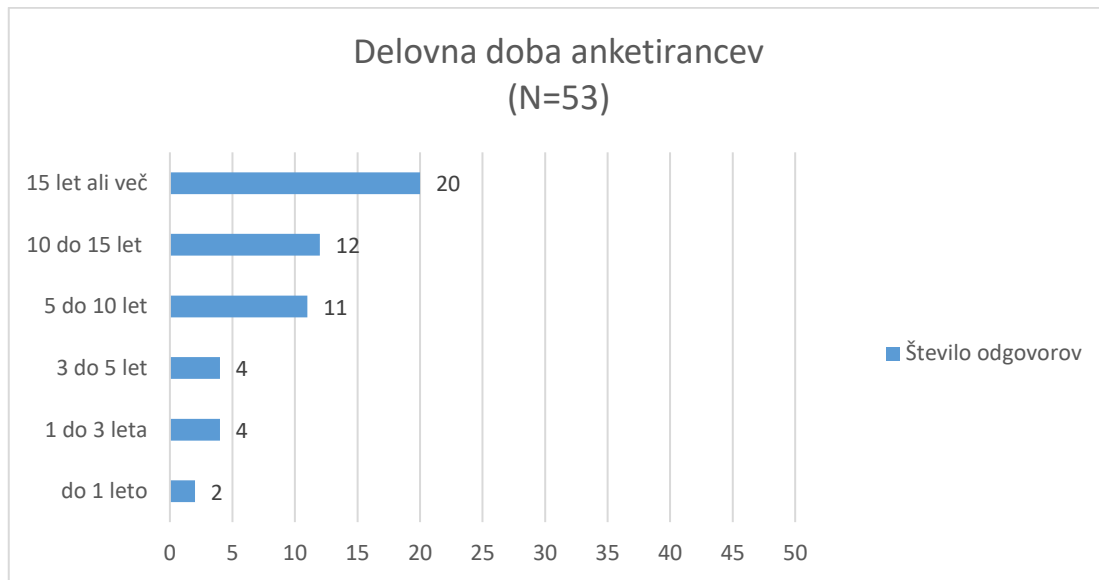
1. vprašanje: V katerem starostnem oddelku ste zaposleni?

Slika 1: Starostni oddelek, v katerem delajo anketiranci

26 vzgojiteljev, ki so sodelovali v anketi, opravlja delo v prvem starostnem obdobju. 25 vzgojiteljev opravlja delo v drugem starostnem obdobju. Največ vzgojiteljev je zaposlenih v oddelku prvega starostnega obdobja, najmanj pa jih opravlja delo v starostno kombiniranem oddelku (4).

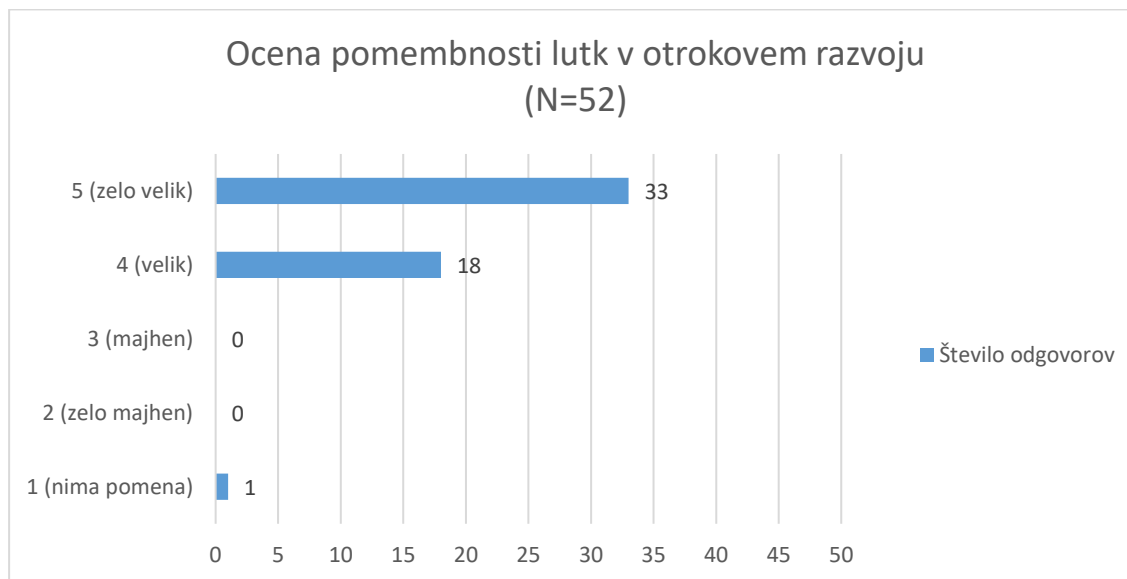
2. vprašanje: Koliko let delovnih izkušenj imate v vrtcu?

Slika 2: Delovna doba anketirancev

Največ vzgojiteljev (20), ki so sodelovali v raziskavi, ima 15 let ali več delovnih izkušenj. 12 anketirancev opravlja delo v vrtcu od 10 do 15 let. Od 5 do 10 let pa delo opravlja 11 vzgojiteljev. Od 3 do 5 let delovnih izkušenj imajo štirje anketiranci, enako število sodelujočih anketirancev opravlja delo v vrtcu od 1 do 3 let. Najmanj vzgojiteljev (2) ima do 1 leto delovnih izkušenj. Dva anketiranca odgovora na vprašanje nista podala.

3. vprašanje: Kakšen je po vašem mnenju na splošno pomen lutk v otrokovem razvoju?

Slika 3: Ocena anketirancev o pomembnosti lutk v otrokovem razvoju

Največ, kar 33 anketiranih vzgojiteljev, meni, da ima lutka zelo velik pomen v otrokovem razvoju. 18 vzgojiteljev ocenjuje, da ima lutka velik pomen v otrokovem razvoju. En anketiranec meni, da lutka nima pomena v otrokovem razvoju. Nihče od vprašanih ne podaja ocene 3 (majhen) in ocene 2 (zelo majhen).

Glede na podane odgovore anketiranih vzgojiteljev razberemo, da se ti zavedajo pomembnosti lutke v otrokovem razvoju, ki smo jo opredelili v teoretičnem delu diplomske naloge. Prav tako lahko sklepamo, da imajo vzgojitelji dovolj praktičnih izkušenj na omenjenem področju.

4. vprašanje: Spodaj navajamo več trditev o vplivu lutk na otrokov razvoj in dnevno rutino. Glede na svoje izkušnje in opažanja ocenite strinjanje z vsako trditvijo.

Preglednica 1: Izkušnje in opažanja vzgojiteljev o vplivu lutk na otrokov razvoj in dnevno rutino

	1	2	3	4	5	Skupaj
Lutka lahko spodbudi otroka k osebni negi in skrbi zase (pravilna tehnika umivanja rok in zob, uporaba kahle/stranišča).	0 (0%)	0 (0%)	2 (4%)	18 (35%)	31 (61%)	51 (100%)
Lutka otroka pred počitkom umiri.	0 (0%)	0 (0%)	4 (8%)	26 (51%)	21 (41%)	51 (100%)
Lutka lahko spodbudi otroka k pospravljanju igrač.	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	17 (34%)	33 (66%)	50 (100%)
Lutka otroka spodbudi k poskušanju nove hrane in navajanju na pravila pri obrokih.	0 (0%)	0 (0%)	2 (4%)	23 (45%)	26 (51%)	51 (100%)
Lutka lahko spodbudi otroka k slačenju in preoblačenju, obujanju copat in čevljev.	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	25 (49%)	26 (51%)	51 (100%)
Lutka prispeva k dobri čustveno-socialni klimi v oddelku.	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	17 (33%)	34 (67%)	51 (100%)
Otrok svoje strahove, težave in skrivnosti lažje zaupa lutki kot vzgojitelju.	0 (0%)	0 (0%)	10 (20%)	18 (35%)	23 (45%)	51 (100%)

Anketiranci so ocenjevali sedem različnih trditev v povezavi z lutko in dnevno rutino v vrtcu. Uporabili smo standardno slovensko šolsko lestvico od 1 do 5. Število 1 pomeni, da se anketiranec s trditvijo sploh ne strinja, število 2 pomeni, da se s trditvijo ne strinja, število 3 pomeni, da se s trditvijo niti ne strinja ali niti strinja, število 4 pomeni, da se

anketiranec s trditvijo strinja, število 5 pomeni, da se anketiranec s trditvijo popolnoma strinja.

O prvi trditvi (lutka lahko spodbudi otroka k osebni negi in skrbi zase) se je opredelilo 51 anketiranih vzgojiteljev. Več kot polovica, kar 61 % vzgojiteljev, ocenjuje trditev s 5 (popolnoma se strinjam). 35 % vzgojiteljev ocenjuje navedeno trditev s 4 (se strinjam). 4 % anketirancev ocenjuje navedeno trditev s oceno 3 (niti-niti). Nihče od vprašanih ne podaja nižje ocene od 3. Glede na to, da so vzgojitelji trditve ocenili na podlagi svojih izkušenj in opažanj, sklepamo, da uporabljajo lutko kot motivacijsko sredstvo na področju osebne nege in skrbi zase.

O drugi trditvi (lutka otroka pred počitkom umiri) se je opredelilo 51 anketiranih vzgojiteljev. Največ, dobra polovica anketirancev (51 %), jih ocenjuje navedeno trditev z oceno 4 (se strinjam). 41 % anketirancev se z navedeno trditvijo popolnoma strinja (5), medtem ko 8 % anketirancev ocenjuje trditev s 3 (niti-niti). Nihče od anketiranih ne podaja nižje ocene od 3, zato domnevamo, da vzgojitelji uporabljajo lutko za umiritev otrok pred počitkom.

O tretji trditvi (lutka lahko spodbudi otroka k pospravljanju igrač) se je opredelilo 50 vzgojiteljev. Rezultati so ponovno zelo pozitivni, saj se 66 % anketirancev popolnoma strinja (5) s trditvijo. 34 % vzgojiteljev se strinja (4), da lahko lutka spodbudi otroka k pospravljanju igrač. Nihče od vprašanih ni trditve ocenil nižje od 4. Na podlagi visokih ocen sklepamo, da vzgojitelji uporabljajo lutko za spodbujanje otrok pri pospravljanju igrač.

O četrti trditvi (lutka otroka spodbudi k poskušanju nove hrane in navajanju na pravila pri obrokih) se je opredelilo 51 vzgojiteljev. Največ, polovica vzgojiteljev (51 %), podaja oceno 5 (se popolnoma strinjam), 45 % oceno 4 (se strinjam) in 4 % oceno 3 (niti-niti). Nihče ni podal nižje ocene od 3. Na podlagi ocen sklepamo, da večina vzgojiteljev uporablja lutko kot motivacijsko sredstvo za spodbujanje otrok k poskušanju nove hrane in navajanju na pravila pri obrokih.

O peti trditvi (lutka lahko spodbudi otroka k slačenju in preoblačenju, obujanju copat in čevljev) se je opredelilo 51 anketiranih vzgojiteljev. Največ, 51 % vprašanih, se z navedeno trditvijo popolnoma strinja (5). 49 % anketirancev se s trditvijo strinja (4). Nihče od vprašanih ni podal nižje ocene od 4. Glede na visoke ocene vzgojiteljev predvidevamo, da uporabljajo lutke kot motivacijsko sredstvo za spodbujanje otrok k slačenju in preoblačenju, obujanju copat in čevljev.

O šesti trditvi (lutka prispeva k dobri čustveno socialni klimi v oddelku) se je opredelilo 51 anketirancev. Največ, 67 % vprašanih, ocenjuje trditev s 5 (se popolnoma strinjam), 33 % anketirancev je podalo oceno 4 (se strinjam). Nihče od vprašanih ni podal nižje ocene od 4. Glede na podane ocene domnevamo, da vzgojitelji aktivno vključujejo lutke v oddelek, saj menijo, da prispevajo k dobri čustveno-socialni klimi.

O sedmi trditvi (otrok svoje strahove, težave in skrivnosti lažje zaupa lutki kot vzgojitelju) se je opredelilo 51 anketiranih vzgojiteljev. 45 % je podalo oceno 5 (popolnoma se strinjam), 35 % oceno 4 (se strinjam), 20 % pa je strinjanje s trditvijo ocenilo s 3 (niti-niti). Nihče od vprašanih ni podal nižje ocene od 3. Glede na podane odgovore sklepamo, da nekaj vzgojiteljev uporablja lutko kot »komunikacijski most« med sabo in otrokom.

Ocen vzgojitelj smo veseli (nihče ni ocenil trditev z 1 ali 2). V nadaljevanju lahko pričakujemo, da vzgojitelji vključujejo lutke v dnevno rutino vrtca.

5. vprašanje: Prosim, zapišite vaša opažanja, kako lutke prispevajo k dobri čustveno-socialni klimi.¹

Gre za odprti tip vprašanja. Na vprašanje so odgovarjali vzgojitelji, ki so pri četrtem vprašanju podali ocene 4 ali 5.

Najpogostejši odgovori anketirancev so bili:

- lutka kot motivacijsko sredstvo,
- lutka kot komunikacijsko sredstvo,
- lutka kot čustvena podpora otroku,
- socialna vloga lutke.

Odgovori vzgojiteljev potrjujejo ugotovitve strokovnjakov v teoretičnem delu diplomske naloge in nam dokazujejo, da lutka prispeva k dobri čustveno-socialni klimi v oddelku. Vzgojitelji so navajali, da je lutka motivacijsko sredstvo, saj jih umiri in pripravi na dejavnosti, otroci pa ob njeni prisotnosti bolje sodelujejo. Lutko uporabljajo tudi kot komunikacijsko sredstvo, saj spodbuja komunikacijo bolj zadržanih, sramežljivih otrok. Lutka uporabljajo za namen čustvene podpore otroku v težkih časih. Ne smemo zanemariti socialne vloge lutke, saj jo otrok dojema kot prijatelja in ji zaupa. Vzgojitelj pa se otroku lažje približa z lutko.

¹Opomba: Na 5. vprašanje odgovarjajo anketiranci, ki so trditve pri vprašanju 4. ocenili z 4 ali 5.

6. vprašanje: Katera področja otrokovega razvoja lahko po vašem mnenju krepimo z uporabo lutk?

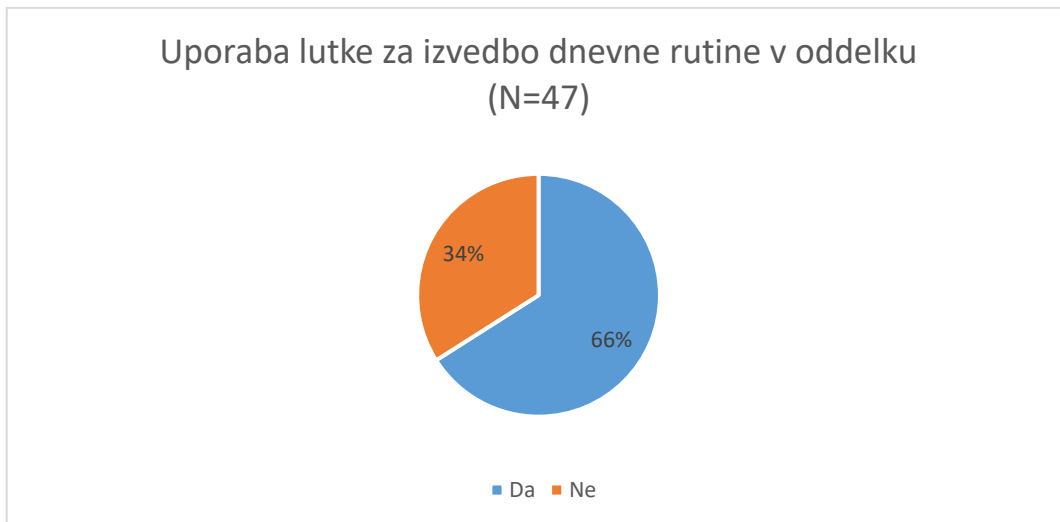
Preglednica 2: Področja otrokovega razvoja ob uporabi lutke

	Število odgovorov	Število vseh anketirancev	Odstotek
verbalno in neverbalno izražanje	47	51	92%
razvoj domišljije	47	51	92%
razvoj empatije	44	51	86%
medosebna komunikacija med otroki	43	51	84%
ročne spretnosti	27	51	53%
drugo	1	51	2%

Iz preglednice razberemo, da je na vprašanje odgovorilo 51 anketirancev. Imeli so možnost izbrati več odgovorov. 47 vzgojiteljev meni, da lahko z lutko prispevamo k razvoju verbalnega in neverbalnega izražanja. Enako število anketirancev meni, da lutke pripomorejo k razvoju domišljije. 43 anketirancev meni, da se z uporabo lutke razvija medosebna komunikacija med otroki. 27 vzgojiteljev meni, da se pri izdelovanju lutke razvijajo ročne spretnosti. 1 anketiranec je pod drugo navedel, da z lutko krepimo zaupanje otrok.

Glede na podane odgovore predvidevamo, da se vzgojitelji zavedajo pomena lutke v zgodnjem otroštvu.

7. vprašanje: Ali v svojem oddelku uporabljate lutke za izvedbo dnevne rutine?

Slika 4: Uporaba lutke za izvedbo dnevne rutine v oddelku

Z grafa lahko razberemo, da 66 % vzgojiteljev uporablja lutko za izvedbo dnevne rutine v oddelku. 34 % vzgojiteljev te ne uporablja v dnevni rutini. Glede na podane odgovore prejšnjih vprašanj so se naše domneve potrdile, saj več kot polovica vzgojiteljev uporablja lutko v dnevni rutini. Predvidevali smo, da vsi vzgojitelji lutk ne uporabljajo za to, zato so nas zanimali njihovi razlogi, zakaj lutke ne vključujejo v dnevno rutino.

Vprašanje 8a: Zaradi katerih razlogov lutk ne vključujete v dnevno rutino?²

Pri vprašanju 8a gre za odprti tip vprašanja. Na vprašanje so odgovarjali samo vzgojitelji, ki lutk ne uporabljajo za namene dnevne rutine v vrtcu.

Predstavljamo najpogostejše odgovore anketirancev:

- otroci hitro usvojijo dnevno rutino in jim steče brez dodatne motivacije,
- vzgojitelji imajo druge običaje oziroma navade,
- v kratkem obdobju nameravajo vključiti lutke v dnevno rutino,
- vrtec vzgojiteljem ne zagotavlja lutk,
- otroci obiskujejo drugo starostno obdobje in imajo že dobro usvojeno dnevno rutino,
- lutke se uporabljajo priložnostno (jutranji krog, pripovedovanje zgodbe ...)

Strinjamo se s tem, da otroci v vrtcu hitro usvojijo dnevno rutino, vendar je ravno lutka lahko tisto sredstvo, ki v igralnico prinese igrivost, humor, sproščenost in prispeva k boljši čustveno-socialni klimi. To nam potrjujejo tudi odgovori anketirancev pri vprašanjih 5 in 8b. Pogost odgovor anketirancev je, da lutk ne uporabljajo, ker jih vrtec ne zagotovi. Menimo, da s tem vrtec kaže svoj odnos do lutk. To je lahko tudi le izgovor vzgojiteljev – lutko lahko izdelajo sami ali skupaj z otroki.

Vprašanje 8b: Zaradi katerih razlogov vključujete lutke v dnevno rutino?³

Pri vprašanju 8b gre za odprti tip vprašanja. Na vprašanje so odgovarjali samo vzgojitelji, ki lutke uporabljajo za namene dnevne rutine v vrtcu.

Najpogostejši odgovori anketirancev so bili:

- lutka je motivacijsko sredstvo,
- vzgojitelju so lutke pomembne,
- lutka pritegne pozornost otrok in je zato najlažji način usmerjanja otrok k naslednji dejavnosti,
- lutka spodbudi otroke k obujanju, oblačenju ter k zdravi prehrani,
- igrivost, humor in sproščenost,
- otroci imajo lutke radi,
- pripomore k uresničevanju zastavljenih ciljev,
- jutranji krog,
- razvoj jezika in govora,

² Opomba: Na vprašanje 8a odgovarjajo anketiranci, ki so na 7. vprašanje odgovorili z »ne«.

³ Opomba: Na vprašanje 8b odgovarjajo anketiranci, ki so na 7. vprašanje odgovorili z »da«.

- lutka otroke umiri,
- pospravljanje in urejanje,
- lažja komunikacija med otroki.

Odgovore vzgojiteljev lahko povežemo s teoretičnim delom diplomske naloge, saj so vzgojitelji navajali, da z uporabo lutke hitro pridobijo pozornost otrok in jih motivirajo. To ni nenavadno, saj otroci dojemajo lutko kot živo bitje. Nanjo ne gledajo kot na avtoriteto, ampak kot na člana skupine. Prav tako navajajo številne pozitivne učinke, ki jih ima lutka na otrokov razvoj. V teoretičnem delu smo spoznali, da je ravno zaradi otrokovega dojetanja in odnosa do lutke ta lahko učinkovito sredstvo za izvedbo dnevne rutine. Vzgojitelji so navajali, da z lutkami hitro pridobijo pozornost otrok in jih uporabljajo v dnevni rutini. Zanimivo je, da so vprašani navajali, da so lutke njim osebno pomembne. Vzgojitelj se lažje poistoveti z lutko in jo s tem oživi. Poudarili smo, da je pri dnevni rutini v vrtcu pomembno vzpostavljanje pozitivnega vzdušja. Vzgojitelj mora s svojim vedenjem vplivati na otroke spodbudno in pomirjajoče. Vzgojitelji so navajali, da ravno lutka prinese v igralnico igrivost, humor, sproščenost in dobro vzdušje.

9. vprašanje: Na kakšne načine vključujete lutke v oddelek?⁴

Preglednica 3: Načini vključitve lutke v oddelek

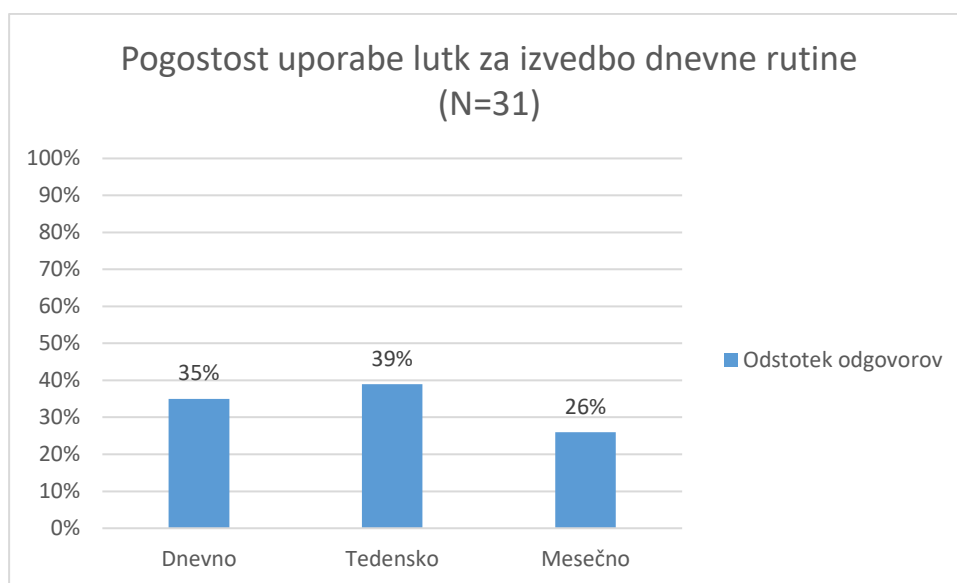
	Število odgovorov	Število vseh anketirancev	Odstotek
kot motivacijsko sredstvo	31	31	100%
spoznavanje vsebin kurikulumuma	8	31	26%
projektno delo	5	31	16%
lutkovna predstava, ki jo odigrajo otroci	16	31	52%
lutkovna predstava, ki jo odigrajo vzgojitelji	26	31	84%
izdelovanje lutke	16	31	52%
lutka ljubljenska	14	31	45%
drugo	/	31	0%

Na vprašanje 9 so odgovarjali samo vzgojitelji, ki uporabljajo lutko za izvedbo dnevne rutine. Prav tako je bilo možnih več odgovorov, saj vzgojitelji lahko uporabljajo lutko na več različnih načinov.

⁴ Opomba: Na vprašanje 9. odgovarjajo anketiranci, ki so na vprašanje 7. odgovorili z »da«.

Vsi anketirani vzgojitelji uporabljajo lutko kot motivacijsko sredstvo v svojem oddelku. 84 % lutko uporablja za lutkovno predstavo, ki jo odigrajo sami. 52 % jo v oddelku uporablja za lutkovne predstave, ki jo odigrajo otroci. Prav tako isti odstotek vprašanih izdeluje lutke z otroki. 45 % vzgojiteljev ima v oddelku lutko ljubljenko, ki otroke spremlja ob različnih dnevnih dogodkih, situacijah in navadah skupine. 26 % uporablja lutko za spoznavanje vsebin kurikuluma ter 16 % vprašanih jo uporablja za namene projektnega dela. Nihče od vprašanih ni navedel drugih načinov vključitve lutk v oddelek.

10. vprašanje: Kako pogosto uporabljate lutke za izvajanje dnevne rutine?⁵

Slika 5: Pogostost uporabe lutk za izvedbo dnevne rutine

Največ vzgojiteljev (39 %) uporablja lutko za izvedbo dnevne rutine tedensko. Dnevno jo uporablja 35 % vprašanih. Najmanj vzgojiteljev (26 %) jo uporablja mesečno. Očitno je, da večina vzgojiteljev lutko vključuje v dnevno rutino priložnostno. Želimo si, da bi odstotek vzgojiteljev, ki lutko uporabljajo mesečno, bil manjši, odstotek tistih, ki jo uporabljajo na dnevni ravni, pa večji.

⁵ Opomba: Na vprašanje 10. odgovarjajo anketiranci, ki so na vprašanje 7. odgovorili z »da«.

11. vprašanje: Za katera področja dnevne rutine uporabljate lutke?⁶

Preglednica 4: Področja dnevne rutine, v katere vzgojitelji vključujejo lutko

	Število odgovorov	Število vseh anketirancev	Odstotek
osebna nega (umivanje rok in zob, navajanje na kahlo)	6	31	19%
skrb zase (slačenje in preoblačenje, sezuvanje in obuvanje)	7	31	23%
hranjenje (navajanje na pravila pri jedi, poskušanje nove hrane)	11	31	35%
skrb za prostor (urejanje koticov in igralnice, pospravljanje)	10	31	32%
prehodi med dejavnostmi	18	31	58%
prihod/odhod otrok	4	31	13%
počitek/spanje	7	31	23%
jutranji krog	30	31	97%

Na 11. vprašanje so odgovarjali samo vzgojitelji, ki uporabljajo lutko za izvedbo dnevne rutine. Možnih je bilo več odgovorov, saj lahko vzgojitelji uporabljajo lutke za različne elemente dnevne rutine.

Največ anketirancev (97 %) uporablja lutko med jutranjim krogom (lutka pozdravi otroke, vpraša, kako se počutijo, zapojejo pesmico ...). 58 % vzgojiteljev uporablja lutko za prehode med dejavnostmi. Lutko pri hranjenju (navajanje na pravila pri jedi, poskušanju nove hrane) uporablja 35 % anketirancev. 32 % vzgojiteljev uporablja lutko tako, da skupaj z njimi ureja koticke in igralnico, spodbudi otroke k pospravljanju. Isti delež vzgojiteljev uporablja lutko za spodbujanje otrok pri slačenju in preoblačenju, sezuvanju in obuvanju. 19 % vzgojiteljev uporablja lutko za področje osebne nege (umivanje rok in zob, navajanje na kahlo). Najmanj vzgojiteljev (13 %) uporablja lutko za prihod in odhod otrok.

⁶ Opomba: Na vprašanje 11. odgovarjajo anketiranci, ki so na vprašanje 7. odgovorili z »da«.

12. vprašanje: Kako se otroci odzivajo na lutke, ki jih uporabljate za izvedbo dnevne rutine?⁷

Gre za odprti tip vprašanja. Na vprašanje so odgovarjali samo vzgojitelji, ki lutke uporabljajo za izvajanje dnevne rutine v vrtcu.

Najpogostejši odgovori anketirancev so bili:

- lutka kot motivacijsko sredstvo (otroci bolje sodelujejo),
- lutka kot komunikacijsko sredstvo (otroci z lutko komunicirajo in ji razlagajo svoje težave, kaj so počeli doma, lutko vprašajo, kako se počuti, kaj je počela ...),
- socialna funkcija lutke (otroci lutko sprejmejo in upoštevajo, jo božajo, se z njo igrajo, jo posnemajo, želijo ji pokazati svoj napredek, risbice in druge likovne izdelke),
- lutka kot čustvena podpora otroku (otrok se ob prisotnosti lutke umiri).

Vidimo, da so izkušnje vzgojiteljev zelo pozitivne. Če primerjamo odgovore anketirancev z odgovori na vprašanje 8b, vidimo, da so si ti med sabo zelo podobni. Če lutka prispeva k dobri čustveno-socialni klimi, se otroci na njo odzivajo pozitivno. Sklepamo tudi, da je lutka enakovreden član skupine, ki prispeva k celostnemu razvoju otroka v zgodnjem obdobju.

⁷ Opomba: Na vprašanje 12. odgovarjajo anketiranci, ki so na vprašanje 7. odgovorili z »da«.

13. vprašanje: Na kakšne načine uporabljate lutke za umiritev otrok pred počitkom/spanjem?⁸

Preglednica 5: Načini uporabe lutk pri počitku/spanju v oddelku

	Število odgovorov	Število vseh anketirancev	Odstotek
lutka otrokom prebere pravljico pred spanjem	4	6	67%
lutka spi zraven otroka	2	6	33%
lutka otroka poboža pred/med spanjem	5	6	83%
lutka ima svojo posteljico, kamor se uleže med počitkom	1	6	17%
lutka se z otrokom pogovarja o tem, zakaj je počitek pomemben	1	6	17%
drugo	/	6	0%

Na vprašanje 13 so odgovarjali samo vzgojitelji, ki uporabljajo lutko za izvedbo dnevne rutine in jo tudi uporabljajo na področju počitka/spanja. Prav tako je bilo možnih več odgovorov, saj vzgojitelji lahko uporabljajo lutke pri počitku/spanju na različne načine.

Iz tabele razberemo, da največ anketirancev (83 %) uporablja lutko, da poboža otroka pred/med spanjem. 67 % vzgojiteljev uporablja lutko tako, da jim ta prebere pravljico pred spanjem. 33 % vprašanih uporablja lutko, da ta spi zraven otroka. Pri 17 % ima lutka v oddelku svojo posteljico, kamor se med počitkom uleže. Isti odstotek jo uporablja, da lutka vodi pogovor o tem, zakaj je počitek pomemben.

⁸ Opomba: Na vprašanje 12. odgovarjajo anketiranci, ki so na vprašanje 7. odgovorili z »da« in so pri vprašanju 11. označili, da uporabljajo lutke pri počitku/spanju.

3.6 Razprava

Na podlagi odgovorov anketirancev sklepamo, da se ti zavedajo pomena lutk v zgodnjem otroštvu in jo tudi vključujejo v vsakdanje življenje v oddelku.

Največ anketirancev (26) opravlja delo v prvem starostnem oddelku. Večina vzgojiteljev, ki so izpolnili anketni vprašalnik, delo opravlja v vrtcu že več kot 15 let, kar pomeni, da imajo veliko praktičnih izkušenj. Zanimivo bi bilo ugotoviti, ali vzgojitelji lutke vključujejo v dnevno rutino bolj v prvem starostnem obdobju kot v drugem. Nekateri anketiranci so kot razlog, zakaj lutk ne vključujejo v dnevno rutino, navedli, da so zaposleni v drugem starostnem obdobju in da imajo otroci dnevno rutino že dobro usvojeno. Glede na odgovore ostalih anketirancev se z napisanim ne moremo strinjati, saj otroke lutke privlačijo, se želijo z njimi pogovarjati, jim pokazati svoje izdelke in risbice, ne glede na to, ali so v prvem ali drugem starostnem obdobju. Zanimivo bi bilo raziskati, ali se vzgojitelji odločajo za uporabo lutke v dnevni rutini glede na delovno dobo in praktične izkušnje, ali znanje črpajo iz teorije (npr. koncept spoznajo na fakulteti).

Zelo spodbudni so podatki, da se vzgojitelji zavedajo pomena lutk v zgodnjem otroštvu. Na podlagi njihovih izkušenj in opažanj je lutka lahko pomembno sredstvo za spodbujanje otroka k osebni negi in skrbi zase (pravilna tehnika umivanja rok in zob, uporabe kahle/stranišča), pred počitkom umiri otroke, spodbudi otroke k pospravljanju igrac, spodbuja otroke k poskušanju nove hrane, opomni otroke na pravila pri obrokih, prispeva k dobri-čustveno socialni klimi. Otroci jo dojemajo kot člana skupine, ki mu lahko zaupajo svoje težave, skrivnosti in dogodivščine.

V teoretičnem delu diplomske naloge smo poudarili, kakšen je vpliv lutk na otrokov razvoj in kako te prispevajo k dobri čustveno-socialni klimi v oddelku. Tudi vzgojitelji so imeli podobna opažanja, saj so navajali, da je lutka motivacijsko sredstvo. Kot vzgojitelj se z lutko lažje približaš otroku, pripomore k razvoju socializacije in govora, otroci so sproščenejši, vztrajni in samostojni, z lutko se želijo pogovarjati in ji zaupati svoje skrivnosti, lutka dojemajo kot prijateljico, nudi jim podporo v določenih težkih situacijah, pripomore pri vstopu v vrtec in spoznavanju novih vrstnikov. Glede na podane odgovore menimo, da je lutka resnično čudovito sredstvo, ki v rokah vzgojitelja oživi, otroci pa jo nestrpnost pričakujejo.

Uporaba lutk v oddelku bistveno vpliva na otrokov razvoj. Največ vzgojiteljev (47) meni, da vpliva na razvoj verbalnega in neverbalnega izražanja. Z odgovorom se strinjamo, saj se otrok z lutko pogovarja, odigra vlogo, se z lutkami igra s svojimi vrstniki, z mimiko obraza poskuša glede na karakteristiko lutke izraziti veselje, žalost ...Isto število anketirancev meni, da je lutka pomembna za razvoj domišljije. Kadar vzamemo v

roko lutko, ta oživi, točno tako, kot mi želimo. Lahko je nagajiva, prijazna, žalostna, vesela, razigrana ... Kadar se otrok igra z lutkami, se vživi v vlogo drugega in s tem razvijamo empatijo, kar meni 44 anketirancev. 43 vzgojiteljev meni, da z uporabo lutk razvijamo medosebno komunikacijo med otroki. 27 vprašanih meni, da z uporabo lutk krepimo ročne spretnosti (pri procesu izdelovanja lutke).

Pri sedmem vprašanju nas je zanimalo, ali vzgojitelji vključujejo lutke v dnevno rutino. Glede na podane odgovore smo predvidevali, da več kot polovica vzgojiteljev uporablja lutko v dnevni rutini. Naše domneve so bile pravilne, saj 66 % vprašanih lutko uporablja. Predvidevali smo, da določeno število anketirancev lutk vseeno ne uporablja (34 %), zato so nas zanimali njihovi razlogi, zakaj jih ne vključujejo v dnevno rutino. Nekaj anketirancev namerava v kratkem času vključiti lutke v dnevno rutino, nekateri jih uporabljajo priložnostno (npr. med jutranjim krogom ali pripovedovanjem pravljic), nekateri vzgojitelji pa lutk ne vključujejo v dnevno rutino, ker imajo druge običaje. Vzgojitelji so navajali, da lutk ne vključujejo v dnevno rutino, ker jih vrtec ne zagotovi. To se nam zdi slab razlog, saj si lutko lahko izdelamo sami. Ni treba, da je popolna ali estetsko dodelana, pomembno je, da na rokah vzgojitelja oživi. Vzgojitelji so tudi navajali, da otroci hitro usvojijo dnevno rutino, zato ne vidijo potrebe po vključitvi lutk. Prav tako so nas zanimali razlogi vzgojiteljev, ki lutke uporabljajo v dnevni rutini. Navajali so, da so jim lutke pomembne. Predvidevamo, da se bodo takšni vzgojitelji prej odločili za uporabo lutk v oddelku. Zanimivo bi bilo raziskati, kakšen pomen ima lutka v njihovem življenju. Veliko vzgojiteljev je navajalo, da so odlično motivacijsko sredstvo, pripomorejo k uresničevanju zastavljenih ciljev, pritegnejo pozornost otrok, so najlažji način usmerjanja otrok, prinašajo igrivost in sproščenost v oddetek.

Zanimalo nas je, na kakšne načine vzgojitelji najpogosteje vključujejo lutko v oddetek. Najpogosteje jo uporabljajo kot motivacijsko sredstvo, najmanj pa jo vključujejo v projektna dela.

Največ vzgojiteljev vključuje lutko v dnevno rutino tedensko, najmanj pa mesečno. Nihče od vprašanih lutke ne uporablja za vsa področja dnevne rutine, vendar samo za določene. Največ vzgojiteljev jo uporablja med jutranjim krogom, za prehode med dejavnostmi in pri obrokih. Najmanj (6) jo uporablja za prihod/odhod otrok v vrtec. To je spremenljivo, saj menimo, da je zjutraj pri prihodu otroka pomemben osebni stik med vzgojiteljem in otrokom.

Pri vprašanju 12 nas je zanimalo, kako se otroci odzivajo na lutke, ki jih vzgojitelji uporabljajo za namene dnevne rutine. Odgovori so ponovno zelo pozitivni in glede na vse zgoraj podane odgovore predvidljivi. Otroci pogosto iščejo lutko, da ji pokažejo, kaj

zmorejo, želijo jo božati, dojemajo jo kot člana skupine, razlagajo ji svoje težave, kadar je lutka nagajiva, se ji smeji, jo sprejmejo in upoštevajo, pogosto otroci vedenje lutke posnemajo.

Pri vprašanju 13 nas je zanimalo, na kakšne načine vzgojitelji uporabljajo lutko pri počitku/spanju. Največkrat jo vzgojitelji uporabljajo tako, da lutka poboža otroka pred spanjem ali da jim ta prebere pravljico. Menimo, da na takšen način otroci s počitkom ali spanjem v vrtcu niso obremenjeni.

3.7 Hipoteze

Na podlagi dobljenih rezultatov anketnega vprašalnika smo potrdili ali ovrgli zastavljene hipoteze:

1. Vzgojitelji menijo, da ima lutka velik vpliv na otrokov razvoj.

Hipotezo potrdimo, saj od 52 anketiranih vzgojiteljev 33 le-teh meni, da ima lutka zelo velik vpliv na otrokov razvoj, 18 anketirancev pa pripisuje lutki velik pomen v otrokovem razvoju. Tak rezultat smo pričakovali, saj verjamemo, da so vzgojitelji dobro teoretično podkrepljeni ali pa svoje znanje črpajo iz izkušenj in delovne dobe v vrtcu.

2. Vzgojitelji menijo, da je lutka sredstvo, ki spodbudi otroka k osebni negi in skrbi zase: pravilna tehnika umivanja rok in zob, uporaba kahle/stranišča. Hipotezo potrdimo, saj več kot polovica (61 %) vzgojiteljev meni, da je lutka sredstvo, ki spodbudi otroka k osebni negi in skrbi zase.

3. Vzgojitelji menijo, da lutke otroke pred počitkom umirijo.

Glede na to, da je 51 % vzgojiteljev podalo oceno 4 (strinjam se) ter 41 % oceno 5 (popolnoma se strinjam), hipotezo potrdimo. Sedem anketiranih vzgojiteljev uporablja v svojem oddelku lutko za umiritev pred počitkom/spanjem. Iz tabele 5 je razvidno, da lutko najpogosteje uporabljajo tako, da ta poboža otroka pred spanjem.

4. Vzgojitelji menijo, da prisotnost lutke pri elementih dnevne rutine vpliva na boljšo čustveno-socialno klimo.

Hipotezo potrdimo, saj se 67 % anketirancev popolnoma strinja s tem, da prisotnost lutke v dnevni rutini vpliva na boljšo čustveno-socialno klimo. 33 % odstotkov vzgojiteljev se s trditvijo strinja. Nihče od anketirancev ni podal nižje ocene od 4, kar je zelo spodbudno, saj to nakazuje, da se vzgojitelji zavedajo, da lutke prispevajo k dobri čustveno-socialni klimi v oddelku. Vzgojitelji so izrazili svoje izkušnje in

opažanja tudi s svojimi besedami. Odgovori nas lahko razveselijo, saj so navajali, da lutke otroke sprostijo (predvsem tiste, ki so zadržani), so motivacijsko sredstvo, otroci so samostojnejši in vztrajnejši, lutke dojemajo kot prijatelja, zaupajo jim svoje težave, strahove in vsakodnevne dogodke, lutke pripomorejo k dobremu počutju, zadovoljstvu in sproščenosti.

5. Vzgojitelji lutke uporabljajo za vsa področja dnevne rutine (osebna nega, skrb zase, hranjenje, skrb za prostor, prehodi med dejavnostmi, prihod/odhod otrok, počitek/spanje, jutranji krog).

Na podlagi rezultatov smo hipotezo 5 zavrgli. Od 31 anketiranih vzgojiteljev nihče ne uporablja lutke za vsa področja dnevne rutine, ampak samo za določene elemente. Najpogosteje anketiranci uporabljajo lutko med jutranjim krogom.

Potrdili smo štiri hipoteze od petih. S tem se naše domneve o uporabi lutk v dnevni rutini vrtca potrdijo.

4 SKLEP

Glavni namen diplomske naloge je bil raziskati, ali vzgojitelji v podravski regiji vključujejo lutke v dnevno rutino vrtca.

Opazimo, da vzgojitelji sicer lutki pripisujejo zelo velik pomen v otrokovem razvoju in da na podlagi svojih izkušenj ter opažanj menijo, da lutke lahko vključujemo v različne elemente dnevne rutine. Res je, da več kot polovica vzgojiteljev vključuje lutke v dnevno rutino oddelka, vendar je njihova uporaba precej skromna. Kljub temu da jih večina meni, da je lutka sredstvo, ki spodbudi otroka k osebni negi in skrbi zase, k pospravljanju igračk, k poskušanju nove hrane in navajanju na pravila pri obrokih, k slačenju/preoblačenju ter obuvanju/sezuvanju čevljev, lutke večinoma vključujejo v oddelek med jutranjim krogom. Odlično je, da otroci pripovedujejo lutki, kaj so počeli doma, skupaj zapojejo pesmico itn. Vendar je vključitev lutke v elemente dnevne rutine zelo majhna. Zelo malo vzgojiteljev uporablja lutke med počitkom/spanjem, pri prihodu in odhodu otrok, pri hranjenju, skrbi zase in za prostor ter na področju osebne nege. Glede na to, da so vzgojitelji navajali, da lutka prispeva k dobri čustveno-socialni klimi v oddelku in da se otroci na lutke odzivajo pozitivno (z njo si želijo komunikacije, jo božajo in se z njo igrajo, razlagajo ji svoje težave ...), je velika škoda, da jo v oddelek vključujejo tedensko in ne dnevno. Sklepamo, da je uporaba lutke v dnevni rutini priložnostna. Na podlagi podanih odgovorov opazimo, da prihaja do velikih razlik. Vsi vprašani se zavedajo, kako pomembna je lutka, vendar jo redki vključujejo v dnevno rutino.

Velik del vprašanih je navedel, da lutk ne vključujejo v dnevno rutino, ker jih vrtec ne priskrbi. Menimo, da s tem vrtec kaže svoj odnos do lutk. Hkrati pa menimo, da je to izgovor vzgojiteljev, saj si lutko lahko izdelajo sami ali skupaj z otroki. Vzgojitelji menijo, da otroci hitro usvojijo dnevno rutino in jim ta steče brez dodatne motivacije. Strinjamo se, da se otroci dnevne rutine hitro navadijo, vendar je ravno lutka tisto sredstvo, ki prispeva k dobri čustveno-socialni klimi in pozitivno vpliva na otrokov razvoj. Čas, ki ga otrok preživi v vrtcu, mora potekati prijetno in spodbudno. Lutka je sredstvo, s katerim vzgojitelj ustvarja okolje, ki je za otroka manj stresno. Lutka postane vzgojiteljev posrednik, pomočnik in ščit, saj se z njo lažje približa otroku, ustvarja manj stresno komunikacijo pri zadržanih, sramežljivih otrocih in nudi podporo otroku v težkih situacijah.

5 LITERATURA IN VIRI

- Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji (1995). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Borota, B., Geršak, V., Korošec, H. in Majaron, E. (2006). *Otrok v svetu glasbe, plesa in lutk*. Koper: Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta.
- Bregar Golobič, K. (2004). *Prikriti kurikulum ali drugo kurikula*. V Dolar Bahovec, E. in Bregar Golobič, K. (ur.), *Šola in vrtec skozi ogledalo* (16–34). Ljubljana: DZS.
- Bregar Golobič, K. in Dolar Bahovec, E. (2004). *Ustvarjalni kurikulum, urnik in rutina*. V Dolar Bahovec, E. in Bregar Golobič, K. (ur.), *Šola in vrtec skozi ogledalo* (49–53). Ljubljana: DZS.
- Collins, J. (2003). *Zdrav dojenček in otrok*. London: Dorling Kindersley Limited.
- Dolar Bahovec, E. in Bregar Golobič, K. (2004). *Švedski kurikulum, Kdo sem?*. V Dolar Bahovec, E. in Bregar Golobič, K. (ur.), *Šola in vrtec skozi ogledalo* (58–60). Ljubljana: DZS.
- Dolar Bahovec, E. in Kodelja, Z. (1996). *Vrtci za današnji čas*. Ljubljana: Center za kulturološke raziskave pri Pedagoškem inštitutu, Društvo za kulturološke raziskave.
- Domicelj, M. (2014). Pogled nazaj – od dokumenta do uveljavitve v praksi. Vzgojiteljica, letnik XVI, izr. št., str. 4. Pridobljeno 13. 1. 2020 http://assets.cdn.vzgojiteljica.si/assets/issues/110/document/original_Vzg_2014-zbornik.pdf.
- Hohmann, M. in Weikart, P. D. (2005). *Vzgoja in učenje predšolskih otrok*. Ljubljana: DZS.
- Inštitut za nutricionistiko in Nacionalni inštitut za javno zdravje. Nacionalni portal o hrani in prehrani. *Prehrana predšolskih otrok*. Pridobljeno, 17. 1. 2021, <https://www.prehrana.si/moja-prehrana/predsolski-otroci?highlight=WyJwcmVkc29sc2tpliwb3Ryb2siLCJvdHJvaycuII0=>.
- Kavčič, T. (2004). *Igra dojenčka in malčka*. Marjanovič Umek, L., Zupančič, M. (ur.), *Razvojna psihologija* (278–289). Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.
- Korošec, H. (2002). *Neverbalna komunikacija in lutka*. Korošec, H., Majaron, E. (ur.), *Lutka iz vrtca v šolo* (31–53). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

- Korošec, H. (2010). *Gledališko-lutkovno ustvarjanje: izmenjava idej med vzgojiteljem in otrokom*. Devjak, T., Batistič Zorec, M., Vogrinc, J., Skubic, D., Berčnik, S. (ur.), *Pedagoški koncept Reggio Emilia in Kurikulum za vrtce: podobnosti v različnosti* (307–323). Ljubljana, Pedagoška fakulteta.
- Korošec, H. *Lutke – otrokov vsakdan v vrtcu in šoli*. Pridobljeno 10. 1. 2021, <http://www.pef.uni-lj.si/~vilic/gradiva/3-korosec-kreativna.pdf>
- Kroflič, R. (2001). *Temeljne predpostavke, načela in cilji Kurikula za vrtce*. Marjanovič Umek, L. (ur.), *Otrok v vrtcu, priročnik h kurikulu za vrtce* (9–25). Maribor: Založba Obzorja.
- Kroflič, R. (2005). *Vzgojiteljica – izhodišče prikritega kurikuluma v vrtcu*. Pridobljeno 14. 1. 2021, <http://www2.arnes.si/~rkrofl1/Teksti/vzgojiteljica-prikriti-kurik-supra.pdf>.
- Kroflin, L. (2012). *The role of the puppet in language teaching*. Kroflin, L. (ur.), *The power of the puppet* (46–62). Zagreb: The UNIMA puppets in education, development and therapy commission. Pridobljeno 14. 1. 2021, https://www.unima.org/uploads/media/The_Power_of_the_Puppet_Eng_edited.pdf#page=8.
- Kržišnik, A., Ratej, I. idr. (2011). *Gledališka umetnost*. V Bucik, N., Požar Matijašič, N., Lukan, B. (ur.), *Kulturno-umetnostna vzgoja* (111–121). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport. Zavod RS za šolstvo.
- Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport. Urad za šolstvo.
- Majaron, E. (2002). *Lutka pri oblikovanju mladega človeka*. Korošec, H., Majaron, E. (ur.), *Lutka iz vrtca v šolo* (5–8). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Majaron, E. (2002). *Lutka, naša vsakodnevna pomočnica*. Korošec, H., Majaron, E. (ur.), *Lutka iz vrtca v šolo* (59–64). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Majaron, E. (2002). Puppets in the child's development. Kroflin, L. in Majaron, E. (ur.), *The puppet – what a miracle*. UNIMA. Pridobljeno 11. 1. 2021, [https://uruguayeduca.anep.edu.uy/sites/default/files/inline-files/Puppet--%20What%20a%20miracle%20\(English\).pdf](https://uruguayeduca.anep.edu.uy/sites/default/files/inline-files/Puppet--%20What%20a%20miracle%20(English).pdf).
- Marjanovič Umek, L. in Fekonja Peklaj, U. (2008). *Sodoben vrtec: možnosti za otrokov razvoj in zgodnje učenje*. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.
- Medved, I. (2004). *Dnevna rutina v vrtcu nekoč in danes*. V Dolar Bahovec, E. in Bregar Golobič, K. (ur.), *Šola in vrtec skozi ogledalo* (45–47). Ljubljana: DZS.

Zorko, Nina (2021): *Uporaba lutke pri izvajanju prikritega kurikulumu v podravski regiji*. Diplomsko naloga. Koper: UP PEF.

Močnik, B. (2012). *Lutka ljubljenska v vrtcu*. Diplomsko delo. Maribor: Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta.

Pajnič, P. (2019). *Vključitev lutke v dnevno rutino*. Diplomsko delo. Maribor: Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta.

Slovar slovenskega knjižnega jezika. (2021). Lutka. Pridobljeno 6. 1. 2021, https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=*lutka.

Varl, B. (1998). *Igrajmo se z lutkami*. Ljubljana: Mohorjeva družba.

Županić Benić, M. (2009). *O lutkama i lutkarstvu*. Zagreb: Leykam international.

6 PRILOGE

Priloga 1: Anketni vprašalnik

Spoštovani, sem Nina Zorko, študentka predšolske vzgoje na Pedagoški fakulteti Univerze na Primorskem. V diplomski nalogi raziskujem uporabo lutk pri izvajanju prikritega kurikuluma v podravski regiji. Anketa je anonimna, odgovori bodo uporabljeni izključno za študijske namene. Zahvaljujem se vam za sodelovanje.

Q1 - V katerem starostnem oddelku ste zaposleni?

Možnih je več odgovorov

- v oddelku prvega starostnega obdobja
- v oddelku drugega starostnega obdobja
- v kombiniranem oddelku

Q2 - Koliko let delovnih izkušenj imate v vrtcu?

- do 1 leto
- 1 do 3 leta
- 3 do 5 let
- 5 do 10 let
- 10 do 15 let
- 15 let ali več

Q3 - Kakšen je po vašem mnenju na splošno pomen lutk v otrokovem razvoju?

- nima pomena
- zelo majhen
- majhen
- velik
- zelo velik

Q4 - Spodaj navajamo več trditev o vplivu lutk na otrokov razvoj in dnevno rutino. Glede na svoje izkušnje in opažanja ocenite strinjanje z vsako trditvijo.

	1 - sploh se ne strinjam	2 - se ne strinjam	3 - niti-niti	4 - strinjam se	5 - popolnoma se strinjam
Lutka lahko spodbudi otroka k osebni negi in skrbi zase (pravilna tehnika umivanja rok in zob, uporaba kahle/stranišča).	☐	☐	☐	☐	☐
Lutka otroka pred počitkom umiri.	☐	☐	☐	☐	☐
Lutka lahko spodbudi otroka k pospravljanju igrač.	☐	☐	☐	☐	☐
Lutka otroka spodbudi k poskušanju nove hrane in navajanju na pravila pri obrokih.	☐	☐	☐	☐	☐
Lutka lahko spodbudi otroka k slačenju in preoblačenju, obujanju copat in čevljev.	☐	☐	☐	☐	☐
Lutka prispeva k dobri čustveno-socialni klimi v oddelku	☐	☐	☐	☐	☐
Otrok svoje strahove, težave in skrivnosti lažje zaupa lutki kot vzgojitelju.	☐	☐	☐	☐	☐

Q5 - Prosim, zapišite svoja opažanja, kako lutke prispevajo k dobri čustveno-socialni klimi.

Q6 - Katera področja otrokovega razvoja lahko po vašem mnenju krepimo z uporabo lutk?

Možnih je več odgovorov.

- verbalno in neverbalno izražanje
- razvoj domišljije
- razvoj empatije
- medosebna komunikacija med otroki
- ročne spretnosti
- drugo _____

Q7 - Ali v svojem oddelku uporabljate lutke za izvedbo dnevne rutine?

- da
- ne

Q8a - Zakaj lutk ne vključujete v dnevno rutino?

Q8b - Zakaj vključujete lutke v dnevno rutino?

Q9 - Na kakšne načine vključujete lutke v oddelek?

Možnih je več odgovorov.

- kot motivacijsko sredstvo
- spoznavanje vsebin kurikuluma
- projektno delo
- lutkovna predstava, ki jo odigrajo otroci
- lutkovna predstava, ki jo odigrajo vzgojitelji
- izdelovanje lutke
- lutka ljubljenska
- drugo _____

Q10 - Kako pogosto uporabljate lutke za izvajanje rutine?

- dnevno
- tedensko
- mesečno

Q11 - Za katera področja dnevne rutine uporabljate lutke?

Možnih je več odgovorov.

- osebna nega (umivanje rok in zob, navajanje na kahlo)
- skrb zase (slačenje in preoblačenje, sezuvanje in obuvanje)
- hranjenje (navajanje na pravila pri jedi, poskušanje nove hrane)
- skrb za prostor (urejanje koticov in igralnice, pospravljanje)
- prehodi med dejavnostmi
- prihod/odhod otrok
- počitek/spanje
- jutranji krog

Q12 - Kako se otroci odzivajo na lutke, ki jih uporabljate za izvedbo dnevne rutine?

Q13 - Na kakšne načine uporabljate lutke za umiritev otrok pred počitkom/spanjem?

Možnih je več odgovorov.

- lutka otrokom prebere pravljico pred spanjem
- lutka spi zraven otroka
- lutka otroka poboža pred/med spanjem
- lutka ima svojo posteljico, kamor se uleže med počitkom
- lutka se z otrokom pogovarja o tem, zakaj je počitek pomemben
- drugo _____